

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
Факультет дизайну
Кафедра графічного дизайну

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
Розробка серії книжкових ілюстрацій
за мотивами українських міфів та легенд

Рівень вищої освіти перший
(бакалаврський)
Спеціальність 022 Дизайн
Освітня програма Графічний дизайн

Виконала: студентка групи БДг4-22
Кирсенко Я. Ю.
Науковий керівник: д. філос.
Полякова М. В.
Рецензент: к. наук
Барановська А. С.

Київ 2026

АНОТАЦІЯ

Кирсенко Я. Ю. Розробка серії книжкових ілюстрацій за мотивами українських міфів та легенд. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 022 Дизайн – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2026 рік.

У кваліфікаційній роботі розроблено дизайн-проект серії книжкових ілюстрацій за мотивами українських міфів та легенд. Проведено аналіз теоретичних основ української міфології та особливостей її візуальної інтерпретації в сучасному графічному дизайні. Досліджено історичні витoki міфологічних образів, архетипів і символіки, а також сучасні підходи до їх художнього переосмислення в ілюстрації. Виконано передпроектний аналіз аналогів української та зарубіжної ілюстрації, визначено стилістичні тенденції та сформовано концепцію візуального рішення. Розроблено серію ілюстрацій, а також елементи візуальної айдентики проєкту.

Ключові слова: *книжкова ілюстрація, українська міфологія, легенди, архетипи, символіка, графічний дизайн, візуальна айдентика.*

ABSTRACT

Kyrsenko Ya. Yu. Development of a series of book illustrations based on Ukrainian myths and legends. – Manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 022 Design–Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, 2026.

In the qualification work, a design project for a series of book illustrations based on Ukrainian myths and legends was developed. The theoretical foundations of Ukrainian mythology and the features of its visual interpretation in modern graphic design were analyzed. The historical origins of mythological images, archetypes and symbolism were studied, as well as modern approaches to their artistic reinterpretation

in illustration. A pre-project analysis of analogues of Ukrainian and foreign illustration was performed, stylistic trends were identified and a concept of a visual solution was formed. A series of illustrations has been developed, as well as elements of the project's visual identity.

Keywords: *book illustration, Ukrainian mythology, legends, archetypes, symbolism, graphic design, visual identity.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІОГРАФІЯ ТА ХУДОЖНЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МІФОЛОГІЇ.....	11
1.1. Українська міфологія як джерело національної образності.....	11
1.2. Архетипи, символи та система міфологічних персонажів.....	13
1.3. Трансформація міфологічних образів у сучасній культурі.....	17
1.4. Ілюстрація як засіб художньої інтерпретації міфу.....	21
Висновки до першого розділу.....	26
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ ТА ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ АЙДЕНТИКИ ДИЗАЙН ПРОЄКТУ.....	28
2.1. Аналіз сучасних українських та зарубіжних підходів до ілюстрування міфологічних сюжетів.....	28
2.2. Новітні тенденції в міфологічній ілюстрації.....	33
2.3. Формування художньої концепції та візуальної стратегії проєкту.....	39
Висновки до другого розділу.....	46
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ВІЗУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ТА АЙДЕНТИКИ ПРОЄКТУ.....	48
3.1. Аналіз та доопрацювання серії ілюстрацій у межах цілісної концепції.....	48
3.2. Розробка логотипа та елементів фірмового стилю.....	51
3.3. Застосування айдентики на носіях та презентація проєкту.....	55
Висновки до третього розділу.....	59
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Актуальність теми: Українська міфологія є важливим компонентом національної культури, адже зберігає унікальні образи, символи та наративи, які формували світогляд українського народу протягом століть. Міфи та легенди відображають духовні, етичні та естетичні цінності суспільства, а їх художня інтерпретація дозволяє передати ці цінності сучасному глядачеві. Ілюстрація як форма візуального мистецтва надає можливість не лише відтворювати сюжетні елементи, а й створювати власну художню концепцію, формуючи новий досвід сприйняття міфологічних образів.

Розробка серії ілюстрацій у поєднанні з візуальною айдентикою дозволяє створити цілісну дизайнерську систему, що підкреслює культурну та історичну специфіку української міфології. Таке поєднання є важливим для формування сучасного мистецького контексту та може використовуватися як у видавничій сфері, так і в освітніх або виставкових проєктах. Актуальність дослідження також зумовлена потребою в системному підході до дизайну серій ілюстрацій, який враховує художні, композиційні та колористичні принципи, а також єдність графічної мови проєкту.

Мета дослідження: Метою дослідження є розробка комплексного дизайн-проєкту, що включає серію ілюстрацій до українських міфів та легенд і супровідні елементи візуальної айдентики, з урахуванням принципів композиції, колористики, стилю та художніх засобів, що забезпечують цілісність і впізнаваність проєкту.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати українські міфи та легенди, виділити ключові образи, персонажів і символи, придатні для художньої інтерпретації.
2. Дослідити історичні підходи до ілюстрування міфологічних сюжетів в Україні та за кордоном, виявити стилістичні та композиційні особливості.
3. Вивчити новітні тенденції в українській та світовій книжковій ілюстрації, зокрема щодо формотворчих і колористичних рішень.

4. Визначити художню концепцію серії ілюстрацій, включаючи стиль, композиційні прийоми та характер графічних елементів.

5. Розробити колірну палітру та систему візуальних образів, які підкреслюють зміст і атмосферу міфологічних сюжетів.

6. Створити елементи візуальної айдентики проєкту, включаючи логотип, патерни та додаткові графічні елементи.

7. Адаптувати серію ілюстрацій та айдентику для різних носіїв презентації, таких як друковані матеріали, цифрові формати та мерч.

8. Провести узагальнення результатів і визначити можливі напрями подальшого розвитку серії та її використання в освітньо-культурних проєктах.

Об’єкт дослідження: українські міфи та легенди як джерело художніх образів, символів і сюжетів, що можуть бути використані для створення авторських серій ілюстрацій та графічної айдентики.

Предмет дослідження: процес розробки дизайн-проєкту серії ілюстрацій та супровідних елементів візуальної айдентики, що включає вибір композиційних рішень, стилістичних прийомів, колористики та графічних засобів для цілісного відтворення міфологічних сюжетів.

Методологія дослідження: У роботі використано комплекс підходів і методів:

Системний підхід – інтеграція серії ілюстрацій із візуальною айдентикою, адаптація до різних носіїв презентації.

Аналіз літератури та джерел – вивчення українських міфів, легенд та прикладів ілюстрацій, що допомагає виділити ключові образи та символи.

Компаративний метод – порівняння українських та зарубіжних практик ілюстрування, стилістичних та композиційних рішень.

Проєктно-експериментальний метод – створення ескізів, розробка композицій та колірної палітри серії ілюстрацій.

Візуальний аналіз та оцінка – перевірка художньої цілісності, стилістичної єдності та ефективності візуальної комунікації.

Елементи наукової новизни одержаних результатів: Комплексне осмислення української міфології як джерела формування сучасної візуальної образності, уточнення ролі архетипів і символів у процесі художньої інтерпретації міфу та обґрунтування ілюстрації як ефективного інструменту актуалізації національної культурної спадщини. У роботі систематизовано підходи до трансформації міфологічних персонажів у сучасному культурному просторі та визначено принципи їх адаптації в межах авторського ілюстративного проєкту.

Практичне значення одержаних результатів: Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розроблені підходи до створення серії книжкових ілюстрацій за мотивами українських міфів та легенд можуть бути використані в процесі проєктування сучасних ілюстративних видань, зокрема дитячої та навчальної літератури, а також авторських артвидань. Запропоновані принципи візуальної інтерпретації міфологічних образів дозволяють формувати цілісну образну систему, яка поєднує символічний зміст української міфології з сучасними засобами графічного дизайну, забезпечуючи виразність та доступність сприйняття ілюстрацій.

Результати дослідження можуть бути застосовані під час розробки нових ілюстративних серій, оформлення книжкової продукції та створення візуальних матеріалів, що базуються на національній міфологічній спадщині. Практичне використання отриманих рекомендацій сприятиме підвищенню якості художнього оформлення видань, вдосконаленню композиційних і стилістичних рішень, а також формуванню впізнаваного авторського візуального підходу в межах ілюстративних проєктів.

Крім того, результати можуть бути корисними для дизайнерів-ілюстраторів, видавців та студентів творчих спеціальностей, які працюють із темою міфологічних сюжетів і прагнуть поєднувати традиційні культурні джерела з сучасними візуальними практиками. Це забезпечує можливість їх застосування як у навчальній, так і у професійній дизайнерській діяльності.

Апробація результатів дослідження Результати дослідження представлені для апробації на Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні

проблеми сучасного дизайну», яка відбулась 9 квітня 2026 року. Також результати роботи були представлені у межах участі в III Міжнародному українсько-канадському конкурсі мистецтв «Шлях» від «Динаміка успіху» (<https://dynamikauspihu.com/>), де здобуто звання лауреата Гран-прі у номінації «Комп'ютерна графіка» у категорії «19 і більше» (Додаток А).

Публікації. Опубліковано за результатами наукового дослідження тези «Візуальна репрезентація українських міфів засобами сучасної цифрової ілюстрації».

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел (65 позиції) та додатків. Обсяг основної текстової частини 63 сторінки, додатків – 14 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІОГРАФІЯ ТА ХУДОЖНЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МІФОЛОГІЇ

1.1. Українська міфологія як джерело національної образності

Українська міфологія являє собою важливий шар духовної культури, у якому відображені уявлення про світ, людину та її місцезнаходження у природному й соціальному оточенні. Міфологічна система слов'ян формувалася у дохристиянські часи й протягом віків змінювалася під впливом історичних подій. «Народні вірування та уявлення вбирали в себе усе багатоманіття ідей, що панували в різні епохи... Якщо спробувати простежити усі ці нашарування, можна “прочитати” не тільки історичну долю країни, а й духовний рух її народу» [44, с. 1]. Саме це стало основою для формування національної образності, що простежується у фольклорі, образотворчому і декоративному мистецтві, літературі та новітніх формах образотворчої культури. Звернення до українських легенд і міфів, загалом до національної культури стало особливо актуальним у сучасному мистецтві під час російсько-української війни [40, с. 75–76].

У наукових дослідженнях українська міфологія розглядається як система взаємопов'язаних вірувань, символів і персонажів, що відображають космогонічні та антропологічні уявлення давніх слов'ян [44, с. 399]. У центрі цієї системи – ідея гармонії людини з природою. Образи небесних світил, стихій, рослинного і тваринного світу персоніфікуються і формують основу символічної мови культури. Таке осмислення природи як одухотвореної реальності зумовило появу цілісного комплексу художніх мотивів, що згодом закріпилися в національній традиції.

Особливе значення має демонологічний пласт міфології, у якому представлено численні образи духів лісу, води, поля, дому. Їхні функції пов'язані з охороною або порушенням природного порядку, що відображає морально-етичні норми традиційного суспільства [47]. Зазначені персонажі не лише виконують провідну роль у фольклорних текстах, а й формують стійкі візуальні уявлення, які пізніше трансформуються в образотворчому мистецтві та дизайні.

Українська міфологія містить розвинену систему символів, пов'язаних із родючістю, захистом, циклічністю часу та продовженням роду. Символіка сонця, дерева життя, води та землі стала складовою орнаментальних структур, які репрезентують національну ідентичність. У цих образах закладено уявлення про світ як впорядкований космос, де кожен елемент має визначене місце та функцію. Працюючи у дизайнерських проєктах з національними символами, необхідно враховувати міжкультурні контексти, адже «різні культури можуть мати унікальні символи, кольори, шрифти та дизайн-елементи, які можуть не мати аналогів в інших культурах. Мовні особливості також мають вагоме значення у створенні універсального візуального дизайну. Так, деякі символи та знаки мають різну інтерпретацію в різних мовах, що може спричинити неправильне сприйняття інформації» [24, с. 95].

Впливовим джерелом української образності є календарно-обрядова міфологія, що віддзеркалює зв'язок людини з природними циклами. «Календарні свята та обряди етнографічної групи українців увібрали в себе основні риси соціального життя. Позначені впливом основного господарсько-культурного типу, вони розкривають комунікативну, естетичну, морально-етичну функцію звичаїв та обрядів», – пише А. Гоцалюк.[4, с. 29]. З такого погляду образ виступає знаряддям збереження колективного досвіду та транслявання традиції між поколіннями.

У працях, присвячених народній культурі, наголошується, що міфологічні уявлення вплинули на формування художнього мислення українців [28; 29]. Орнамент, колористика, композиційна побудова традиційних виробів мають глибоке символічне коріння. Зокрема, поєднання геометричних і рослинних мотивів відображає синтез уявлень про будову світу та природи. «У давніх слов'ян, зокрема східних, історію впорядкування всесвіту, історію космосу містили міфи, легенди, казки, пісні, а згодом – літописи», – зазначає А. Гоцалюк [4, с. 31]. А повторюваність елементів підкреслює те, що життя не переривається, а рід тягнеться від предків до нащадків.

Етнографічні дослідження доводять, що міфологічна образність виявляється не лише в художніх формах [3]. Усталені метафори, порівняння та символічні

означення свідчать про те, що міфологічне мислення вбудоване у повсякденне життя людей. Це явище і зумовило формування цілісної системи національних образів.

Узагальнення сказаного вище дозволяє розглядати українську міфологію як фундаментальний чинник формування національної образності. Її архетипні структури, символічні коди та система персонажів утворили підґрунтя для розвитку художніх форм, що зберігають актуальність у сучасному культурному просторі. «Зважаючи на виклики глобалізації та цифрової трансформації, виникає необхідність переосмислення традиційної міфологічної спадщини через призму сучасних медіаформатів, – наголошують О. Слітюк та інші дослідники. – Особливої актуальності набуває інтеграція фольклорних мотивів у сучасні дизайнерські практики – анімацію, графіку, цифрові продукти» [44, с. 399].

1.2. Архетипи, символи та система міфологічних персонажів

Архетипи, символи та міфологічні персонажі утворюють єдину систему культури. Архетип словник трактує як «первісну і початкова форма чого-небудь, праобраз (первісний образ), ідею, першооснову, зразок» [13]. Ці глибинні моделі людського досвіду реалізуються через образи міфологічних персонажів. Символи забезпечують їхнє смислове наповнення та культурну комунікацію. Завдяки такому взаємозв'язку міфологія не лише пояснює світ, а й зберігає та передає колективні уявлення, цінності й культурну пам'ять народу, тобто зберігає свою актуальність навіть у суспільстві, яке далеко відійшло від архаїчного і традиційного.

Система українських міфологічних персонажів – це сукупність образів, які сформувалися в дохристиянських віруваннях праукраїнців та збереглися до сьогодні у фольклорі, обрядах, легендах і народних переказах. «Вся міфологія і демонологія українців (за винятком етнорегіональних нюансів) переважно слов'янська: і за персонажами богів, і за структурою демонів, і за природою космогонічних уявлень, і за характером зв'язків вірувань та повір'їв із типом господарства, – пише А. Пономарьов. – Проте ця основа, вплив якої, за

свідченням дослідників, завершився до IX ст., – лише певний етап у загальному процесі розвитку народних вірувань і уявлень як важливого компонента етногенезу слов'ян, а відтак і українців» [47, с. 7].

Умовно українських міфологічних та демонологічних персонажів можна поділити на кілька груп.

Вищі божества та космогонічні персонажі. До цієї групи належать боги давньослов'янського пантеону, пов'язані з природними стихіями та світоустроєм: Перун (бог грому, блискавки та військової сили), Дажбог (сонячне божество, покровитель добробуту), Велес (покровитель худоби, достатку), Сварог (бог вогню, небесний коваль, творець світу), Мокош (богиня жіночої праці, родючості та долі) та ін.

Духи природи, які уособлювали природні сили та явища. До групи належать Лісовик (господар лісу), Водяник (володар річок, озер і ставків), Русалка (жіночий дух води або душа померлої дівчини), Польовик (охоронець нив і полів), Мавка (лісова красуня, образ якої широко представлений у фольклорі та літературі), Чугайстер (карпатський персонаж, лісовий сторож, звіриний пастух) та ін.

Домашні духи, які пов'язані з господарством і житлом: Домовик (захисник дому та родини), Дворовик (покровитель господарського двору), Овинник (охоронець клуні та зерна) та ін.

Демонологічні персонажі, які могли шкодити людям або вступати з ними у взаємодію: Відьма (жінка, наділена надприродними здібностями, чаклунка), Чорт (дух зла, людоненависник), Упир (ожилий мерець, що шкодить живим), Перелесник (вогняний дух у вигляді вродливого юнака або вогняного змія, який зваблює молодих жінок) та ін.

Персонажі календарно-обрядової традиції: Коляда (уособлення новорічного циклу), Масниця, або ж Колодій (божество весняного сонця, шлюбу та продовження роду), Купало (уособлення літнього сонцестояння, божество молодості, краси, родючості, кохання), Мара (уособлення зими, темряви, хвороб та смерті) та ін.

Кожна група виконує певну функцію у будові міфу, що відображає ієрархію всесвіту. Така впорядкованість гарантує єдність образної системи та допомагає її поновленню у різних мистецьких формах.

Архетипна структура української міфології створює основу образної системи, яка окреслює характер персонажів і їхнє знакове наповнення. Архетип тут розуміється як початковий взірець образу, котрий відбиває спільний досвід та закріплюється в культурній пам'яті [44]. І. В. Балтазюк досліджує, як глибинні колективні уявлення формують українську ментальність. Авторка розкриває, що архетипи слугують своєрідним культурним кодом, який допомагає народу зберігати свою самобутність і протистояти асиміляції у турбулентні історичні часи. Архетипи зв'язують покоління, оскільки передаються через міфи, казки, усні традиції та мистецтво. Вони забезпечують неперервність культурної пам'яті. Також архетипи формують цінності та мораль, притаманні саме українському етносу. У кризові періоди звернення до базових архетипів (наприклад, волі, матері-землі, захисника) мобілізує націю та зміцнює патріотизм. «Декодування архетипу мовою культури сприяє передачі досвіду поколінь», – наголошує дослідниця [1, с. 127]. Архетипи виявляються також через систему атрибутів. Предмети, пов'язані з персонажем, мають символічний характер і доповнюють його образну структуру. До прикладу, атрибутами Перуна є вогняна колісниця, золота булава (сокира) та стріли-блискавки; Сварога – небесне коло; Мокоші – прялка, веретено та вишитий рушник; Мавки – довге зелене волосся, квітковий вінок. У дизайнерському проєктуванні атрибути можуть трансформуватися у графічні знаки або композиційні акценти, що підтримують загальну концепцію.

Сприйняття традиційних персонажів у сучасній культурі, графічному дизайні, книжковій ілюстрації та цифровому маркетингу базується на архетиповому мисленні, глибоких пластах культурної пам'яті. Поєднання національного коду із сучасними формами подачі створює унікальний контент, який не лише просуває товар чи послугу, а й виконує просвітницьку, об'єднавчу та емоційно-підтримувальну функцію. Це трансформує маркетинг у засіб культурного резонансу, де бренд стає частиною глибшої, національно

забарвленої історії [44, с. 402]. Одним із прикладів вдалого осучаснення української міфології та введення її у поле масової культури є мультфільм «Мавка. Лісова пісня» (2023). «Це не суто локальна історія, без шароварщини, заїжджених фактів, і створювалася вона початково одразу як на український ринок, так і на міжнародну аудиторію. І традиційно українські елементи в ній подані зі смаком», – підкреслює продюсерка І. Костюк [23].

Символ у міфологічному мисленні виступає носієм багаторівневого змісту. «На ранніх стадіях розвитку людства, а також у житті стародавніх язичницьких народів символи ... відрізнялися міфологічним характером і відображали реалії навколишнього світу», – пишуть панда С. Оганесян та О. Колісник. Такими символами були скажімо, природні явища, звірі, рослини [36, с. 28]. У дизайні знак і символ розглядаються як інструменти передачі змісту, здатні концентрувати складну інформацію в узагальненому візуальному рішенні. Це положення є важливим для інтерпретації міфологічних образів, оскільки дозволяє зберігати їхню семантичну насиченість при трансформації форми.

«За ознаками зображення символіку можна умовно поділити на дві групи: перша – абстрактні символи; друга група – дійсні, природні знаки», – пише С. Оганесян. За словами дослідниці, символ може розглядатися як предметний або словесний знак, що «умовно виражає сутність явища з певної позиції, яка і визначає характер, якість». Символ завжди має переносне значення. «Значення символу пов'язуємо з природою образу, розуміючи, що всякий образ є умовним, оскільки в одиничному втілює загальне». Отже, підсумовує С. Оганесян, знаку властива конкретність, тоді як символу – багатозначність» [35, с. 48].

Дослідження знаково-символічних засобів у візуальній комунікації акцентують увагу на структурі образу, композиційній організації та взаємодії елементів [35, с. 26]. У міфологічній тематиці символ набуває додаткового значення як складники цілісної системи. Маркерами архетипу є орнаментальні мотиви, атрибути персонажів, особливості силуету та пропорцій тощо. Саме вони забезпечують впізнаваність образу навіть за умов стилістичного узагальнення.

Створення образу як носія архетипного змісту вимагає урахування низки його характеристик. Доцільність вибору того чи іншого художнього прийому при створенні персонажів у дизайнерських розробках спирається, як правило, на роль та мету, яку він відіграє [39, с. 508]. Ці чинники визначають виразність персонажа та сприяють розкриттю його функції. Застосування зазначених принципів до міфологічних героїв дозволяє зберегти їхню внутрішню цілісність при адаптації до сучасних художніх форматів.

Вплив культури та мистецтва на формування персонажної системи розглядається як процес синтезу традиції та сучасних мистецьких підходів [62]. Міфологічний герой у цьому випадку постає результатом осмислення історичного матеріалу через призму теперішніх естетичних тенденцій. Такий підхід дозволяє зберігати зв'язок із джерелами, не вдаючись до прямого копіювання історичних форм.

Система архетипів і символів української міфології є відкритою до тлумачень, проте її структурні засади лишаються стабільними. Взаємодія образу, знака та композиції формує підґрунтя для подальшого розвитку персонажів у сучасній візуальній культурі [44; 35; 62].

1.3. Трансформація міфологічних образів у сучасній культурі

Трансформація міфологічних образів у сучасній культурі пов'язана зі зміною способів їх функціонування та інтерпретації. Українська міфологія, сформована в межах традиційного світогляду, поступово інтегрується в нові художні та соціокультурні контексти, зберігаючи при цьому базові смислові структури [44]. Архетипні персонажі й символи перестають бути виключно складовою фольклорної традиції та набувають статусу універсальних культурних знаків.

Сьогодні міф стає засобом актуалізації історичної пам'яті та національної ідентифікації. Дослідники зазначають, що звернення до міфологічних мотивів сприяє формуванню цілісного образу культури в умовах глобалізаційних процесів

[34]. Міфологічний персонаж у такому середовищі функціонує як носій колективного досвіду, який осмислюється через призму сучасного світогляду.

Важливим напрямом трансформації є збереження та переосмислення обрядової символіки. Календарні й родинні звичаї, що мають міфологічне коріння, продовжують існувати в оновлених формах «Серед свят і обрядів календарного циклу українців збереглися вірування про єдність Всесвіту, особливо його вертикальної моделі: потойбічний світ, земний і небесний», – пише А. Гоцалюк [4, с. 31]. Сьогодні навіть у динамічному міському просторі відбуваються масові події, пов'язані з прадавніми календарними циклами (як-от святкування Масниці, Купала тощо). Символи, пов'язані з природними циклами адаптуються до сучасних мистецьких форматів, зокрема у театрі, мистецтві та різних культурних подіях.

Прикладом популяризації у театральному просторі вірувань українців, що сягають давніх часів, є вистава «Конотопська відьма» (Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка, реж. І. Уривський, 2022 рік). Образи трьох відьом, вирішені у білому монохромі, є візуальним акцентом вистави. Відьма тут символізує не зло, як часто трактується цей демонологічний персонаж, а стає, у контексті війни, символом тривалості українського буття, метафізичної сили, опору та жіночої енергії, яку неможливо зламати. «Вистава зв'язує невидимою ниткою сучасних українців з прадавньою силою, що є в кожному з нас, – пише О. Челакова. – У виставі домінують повторювані вічні культурні архетипи, які є актуальними, попри епоху» [50, с. 31].

Значно впливає на трансформацію міфологічних образів сучасне мистецтво. Національна українська традиція, що, без сумніву, сьогодні є актуальною та живою, стає джерелом пошуків, у яких поєднуються історичні мотиви та новітні художні засоби. До прикладу, А. Солом'яна та Г. Чемерис аналізують низку українських артбуків, у яких переосмислюються персонажі української міфології й традиційна культура: «Українська магічна академія», «Український бестіарій» (рис. 1.1), «Ковчег Україна», «Наречена», «Скрина. Речі Сили». Також дослідниці проаналізували, як аудиторія сприймає артбуки на таку тематику і зробили

висновок, що молодь молодь «сприймає фольклор не як “давнину”, а як джерело естетики і сенсів». Своєю чергою, «ілюстратори створюють нові трактування русалок, мавок, домовиків – ближчі до психологічних або екологічних символів». [46, с. 163–165]. Отже, міфологічний образ у сучасному мистецтві може зазнавати стилістичного спрощення, метафоричного переосмислення або концептуальної перебудови. Дослідниці засвідчують, що сучасний артбук ефективно популяризує українську міфологію, «через образи міфічних істот відбувається знайомство читача з елементами національної ідентичності – традиційним одягом, побутовими предметами та орнаментами». Разом із тим, А. Солом'яна і Г. Чемерис зауважують, що «важливо не лише використовувати українські етнічні елементи, а й розкривати їхній зміст і символіку, пов'язуючи їх з міфічними персонажами та сюжетами» [46, с. 166].

Рис. 1.1. Мальовій. Український бестіарій (2023) [26]

Орнаментальні та символічні структури, сформовані на основі міфологічних уявлень, продовжують впливати на сучасну візуальну культуру. До прикладу, Ужгородська художниця Марія Тобішек (Химинець) створила проєкт на межі художніх та езотеричних практик «Ukrainian Night Tarot by Old God's Temple» – карти таро із закарпатськими фольклорними персонажами (рис. 1.2) [41]. Оксана Петровська, етнохудожниця з Рівненщини, пише живописні цикли, присвячені українській демонології та містичним сюжетам [48]. Ольга Гайдамака працює з українською символікою, містичними сюжетами, образами берегинь, прадавніх жіночих архетипів. У її творчості поєднуються фольклорні мотиви й сучасна художня мова (рис. 1.2) [63].

Рис. 1.2. Роботи Марії Тобішек (Химинець) [41] і Ольги Гайдамаки [63]

Особливої актуальності звернення до української міфології набуло в умовах російсько-української війни, коли суспільне потрясіння активізувало глибинні пласти національної ідентичності. Художники активно переосмислюють традиційні архетипи, надаючи їм нових значень, пов'язаних із темами захисту та спротиву. Скажімо, образи берегині, оберега-мотанки, трансформуються у символи культурного опору. Такі тенденції простежуються у сучасних мистецьких практиках, зокрема у роботах Владислава Христенка «Козак Мамай» (рис. 1.3), Дмитра Кришовського «Вистоїмо» (рис. 1.4), Марти Пітчук «Мотанка» (рис. 1.5), де традиційні образи набувають актуального емоційного звучання та виконують функцію візуальних маркерів колективної пам'яті.

Рис. 1.3. Владислав Христенко. Козак Мамай. 2023 [15]

Рис. 1.4. Дмитро Кришовський. Вистоїмо. 2022 [58]

Рис. 1.5. Марта Пітчук. Мотанка. 2024 [7]

Такі твори апелюють до історичного досвіду і формують нові смислові зв'язки, співвідносячи минуле з теперішніми подіями та переживаннями

суспільства. Через узагальнені, впізнавані символи художники передають складні емоційні стани: втрату, біль, надію, стійкість, що робить ці образи доступними для широкого сприйняття.

Як бачимо, міфологічні образи постають одночасно і як складники культурної спадщини, й як носії оновленої національної традиції. Вони виконують роль візуальних знаків, через які передаються цінності захисту, честі та стійкості, а також допомагають згуртуванню навколо спільних культурних орієнтирів. Водночас ці образи стають засобом спілкування як у межах України, так і на світовому рівні, представляючи українську самобутність у сучасній візуальності.

Зокрема, Марія Тобішек (Химинець) зазначає, що українська міфологія «в західних країнах дуже недосліджена. ... Завжди узагальнюють міфологію до лише слов'янської. А про українську дуже багато неправдоподібної інформації в англomовних мережах». Вона планує «зосередитися саме на популяризації української міфології, пропрацювати окреме видання своїх архівованих збірок з міфології та видати таку книжку» [41].

1.4. Ілюстрація як засіб художньої інтерпретації міфу

Ілюстрація є важливим інструментом візуалізації міфологічного матеріалу та методом його художнього осмислення. В контексті міфу вона виконує не лише пояснювальну функцію, а й створює окремий образотворчий простір, у якому розкривається символічне значення сюжету [5]. Зображення здатне конкретизувати уявлення про героїв, оточення та емоційний стан, що не завжди докладно описуються в тексті.

Особливість ілюстрації як засобу інтерпретації полягає у її спроможності єднати візуальну конкретику з умовністю мистецького образу. Міфологічні сюжети часто ґрунтуються на абстрактних уявленнях, що стосуються світобудови, взаємодії людини і природи, а також поглядів про надприродне. Саме тому ілюстратор змушений не просто відтворювати опис, а проводити інтерпретацію, що враховує культурне підґрунтя, символіку та емоційне

наповнення образу [11]. Такий підхід вимагає переосмислення матеріалу, де значущу роль відіграє авторське бачення.

Звернення до міфологічної тематики у книжковій графіці має історичну традицію. У вітчизняній графіці значне місце займає творчість Г. Нарбута, де простежується звернення до національної орнаментики, стилізації та декоративності [33]. Його твори вирізняються усередненістю форм, ясністю побудови та зосередженістю на значенні, що створює цілісну зорову систему (рис. 1.6). В ілюструванні міфологічних тем подібний підхід дозволяє підкреслити національну самобутність образів.

Рис. 1.6. Георгій Нарбут. Заставка до журналу «Мистецтво», 1919 рік.

Туш, гуаш. Національний художній музей України [37]

У XX столітті стрімко розвивалася українська книжкова ілюстрація, у якій «зображення персонажів і сюжетів народної міфології були своєрідною формою збереження національної культури». У 1960-х виник так званий «фольклорний реалізм». У 1970-х «нові можливості перекладу зображального фольклору мовою ілюстрації» демонстрували такі художники, як І. Остафійчук, Н. Лопухова, В. Ульянова, І. Компанієць. Тоді ж сформувався індивідуальний стиль М. Стороженка, І. Вишенського, О. Івахненка, В. Гордійчука, А. Кривавича, П. Гуліна, Н. Кирилової, О. Лисенко і багатьох інших. Художники-графіки зверталися до мистецьких традицій «козацького Ренесансу» XVII століття, гравюр у стародруках, багато орнаментованих вівтарів, народного іконопису, до традиційного мотиву «козака Мамая». Сьогодні серед художників, які працюють у книжковій ілюстрації з українським фольклором, варто згадати П. Дорошенко

(рис. 1.7), Л. Аполлонову (рис. 1.8), К. Лавра (рис. 1.9), чия творчість різноманітна і багатогранна [29, с. 321].

Рис. 1.7 П. Дорошенко.
Ілюстрації до твору «Лісова
пісня» [29]

Рис. 1.8. Л. Аполлонова.
Ілюстрація до твору
«Лісова пісня» [29]

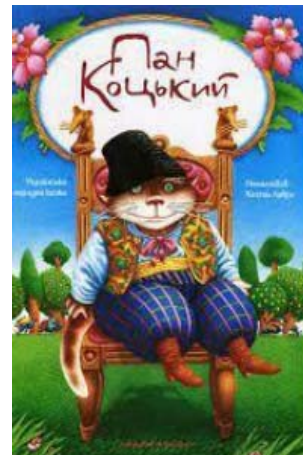

Рис. 1.9. Кость Лавро.
«Пан Коцький» [29]

Значний внесок у розвиток української ілюстрації зробили Георгій Якутович і його син Сергій Якутович [22]. Складні й багатшарові візуальні інтерпретації літературних творів демонструють увагу художників до характеру персонажів, складної пластики форми та емоційної напруги. Такий підхід є показовим для роботи з міфологічними образами, оскільки дозволяє розкрити внутрішній зміст персонажа через візуальні засоби (рис. 1.10).

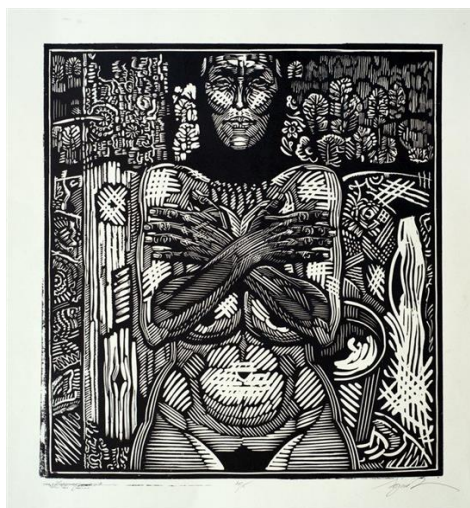

Рис. 1.10. Георгій Якутович. Чаклунка. 1990 [51]

У процесі створення ілюстрацій до міфологічних сюжетів значну роль відіграє сторітелінг, який дозволяє вибудувати візуальну розповідь і передати розвиток подій через композицію та послідовність зображень. Кожна ілюстрація

може функціонувати як окремий епізод, що водночас є частиною загальної структури. Це особливо актуально для серій ілюстрацій, де необхідно забезпечити цілісність стилю та узгодженість образів.

Важливою є композиційна організація зображення. Розташування елементів, ритм, масштаб і взаємодія форм визначають характер сприйняття ілюстрації та сприяють акцентуванню ключових смислів. У міфологічних сюжетах композиція часто використовується для підкреслення сакральності події або виділення центрального персонажа. Водночас вона може створювати відчуття руху, напруги або спокою, що безпосередньо впливає на емоційне сприйняття.

Не менш важливим є використання кольору як засобу передачі змісту. Колористичні рішення дозволяють підсилити символіку образу, створити атмосферу та визначити настрій сцени. Наприклад, темні відтінки можуть асоціюватися з потойбічним світом або небезпекою, тоді як світлі та насичені кольори підкреслюють життєвість і природність образів. Таким чином, колір стає не лише декоративним елементом, а й носієм змісту.

У різні періоди розвитку ілюстрації художники по-різному трактували міфологічні образи, адаптуючи їх до стилістичних особливостей часу, пишуть О. Лагутенко і К. Платонова і наводять у приклад художників ХХ століття, які ілюстрували драму-феєрію Лесі Українки «Лісова Пісня».

У 1970-х роках, пишуть дослідниці, роботи Н. Лопухової посіли важливе місце в українській книжковій графіці. Художниця майстерно використовувала лінію для ліричної інтерпретації зображення природи та героїні (рис. 1.11). М. Левицький, техніці якого властива схематичність та площинність, створив один з найперших образів самотнього Лукаша з «Лісової пісні», звернувшись до особистості героя як до індивіда (рис. 1.12). Майже 20 років по тому С. Караффа-Корбут внутрішній стан героїв та зміну сюжету трактувала відтінками фарб і маленькими коливаннями ліній (рис. 1.13). Сучасні ілюстратори продовжують цю практику, поєднуючи традиційні мотиви

з новими художніми засобами. Це дозволяє зберігати впізнаваність образів, водночас надаючи їм нових смислових відтінків [21, с. 58–59].

Рис. 1.11. Н. Лопухова. Ілюстрація до драми-феєрії «Лісова Пісня» Лесі Українки. Мавка перетворюється на вербу. Техніка лінориту. 1970 [21]

Рис. 1.12. М. Левицький. Ілюстрація до драми-феєрії «Лісова Пісня» Лесі Українки. Лукаш. Техніка лінориту. 1978 [21]

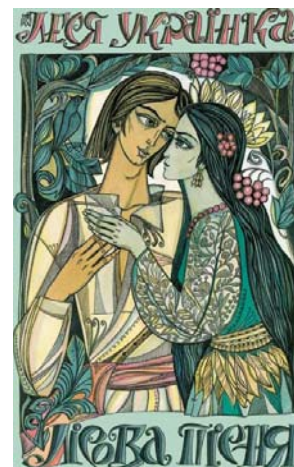

Рис. 1.13. С. Караффа-Корбут. Ілюстрація до драми-феєрії «Лісова Пісня» Обкладинка видання. Техніка лінориту. 1994–1996 [21]

Процес стилізації є ключовим у роботі з міфологічними персонажами. Стилiзація передбачає відбір виразних рис образу та їх узагальнення або трансформацію відповідно до обраної мистецької концепції [45]. Стилiзація дає змогу адаптувати складні символічні образи до сучасного візуального середовища, зберігаючи їхню сутність. При цьому необхідно досягти рівноваги між впізнаваністю та новаторством.

Практика створення книжкової ілюстрації доводить, що ефективна візуальна інтерпретація ґрунтується на комплексному підході, який поєднує аналіз тексту, вивчення культурного контексту та розробку цілісної художньої концепції [30]. Такий підхід дає можливість забезпечити узгодженість усіх чинників і створити вагомий візуальний образ.

Теоретичні праці з ілюстрації наголошують на значенні композиції, стилю та образної узагальненості [18; 20]. Робота з міфологічними мотивами потребує вибору відповідної пластичної мови, яка відображає характер архетипу та зберігає його впізнаваність. Стилiзація дає можливість поєднати традиційні уявлення про персонажа з авторською інтерпретацією [11; 16].

У дослідженнях книжкової графіки підкреслюється, що ілюстрація може акцентувати окремі аспекти міфу, зокрема символіку простору або психологічну напругу образу [27; 30]. Засоби виразності, такі як лінія, колір і фактура, формують емоційний настрій та визначають характер сприйняття зображення.

Висновки до першого розділу

У підрозділі 1.1 встановлено, що українська міфологія є важливим складником культурної спадщини та одним із ключових джерел формування національної образної системи. Доведено, що міфологічні уявлення, символи та персонажі стали основою багатьох художніх мотивів, які знайшли відображення у фольклорі, декоративно-ужитковому мистецтві, літературі та сучасному дизайні. Також з'ясовано, що міфологічні образи продовжують зберігати актуальність у сучасній культурі та можуть бути ефективно використані в процесі створення нових візуальних проєктів.

У підрозділі 1.2 досліджено структуру української міфологічної системи та визначено основні групи персонажів, серед яких божества, духи природи, домашні духи, демонологічні істоти та персонажі календарно-обрядової традиції. Встановлено, що архетипи та символи виступають важливими носіями колективної пам'яті та культурних цінностей, а їхня візуалізація ґрунтується на системі атрибутів, знаків і символічних характеристик. Виявлено, що архетипне мислення є важливою основою для створення сучасних художніх образів, які поєднують традиційну символіку та актуальні форми візуальної комунікації.

У підрозділі 1.3 розглянуто процес переосмислення традиційних міфологічних образів у сучасному культурному просторі. Визначено, що міфологічні персонажі та символи активно інтегруються в сучасне мистецтво, книжкову графіку, анімацію, театр, цифрову культуру та дизайн. В умовах сучасних суспільних викликів міфологічні образи набувають нових смислів і виступають засобом формування національної ідентичності, культурної пам'яті та художньої репрезентації України у світовому контексті.

У підрозділі 1.4 досліджено роль книжкової ілюстрації як інструменту візуального осмислення міфологічних сюжетів. Встановлено, що ілюстрація виконує не лише супровідну, а й інтерпретаційну функцію, дозволяючи художнику розкривати символічний зміст міфу через композицію, колір, стилізацію та образотворчі засоби. Проаналізовано досвід українських художників-ілюстраторів, творчість яких демонструє різноманітні підходи до візуалізації фольклорних і міфологічних мотивів.

Проведене дослідження формує теоретичне підґрунтя для подальшої розробки серії книжкових ілюстрацій за мотивами українських міфів та легенд. Аналіз міфологічної спадщини, архетипної системи, сучасних тенденцій переосмислення міфологічних образів та особливостей художньої інтерпретації міфу в ілюстрації дав змогу визначити основні образні, символічні та стилістичні орієнтири майбутнього проєкту.

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ ТА ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ АЙДЕНТИКИ ПРОЄКТУ

2.1. Аналіз сучасних українських та зарубіжних підходів до ілюстрування міфологічних сюжетів

Розгляд аналогів ілюстрацій міфологічних тем вимагає звернення до як українського, так і зарубіжного досвіду, що дає змогу побачити спільні методи та розбіжності у тлумаченні образів, а також окреслити методи художньої експресії, які вживаються у нинішній практиці.

У згаданому вище дослідженні сучасних артбуків, присвячених міфологічним питанням, помітна тенденція до злиття місцевої культурної особливості з загальними візуальними методами. Як зауважують А. Солом'яна та Г. Чемерис, українські видання відрізняє виразніша спрямованість на знаковість та етнокультурні коди, натомість іноземні артбуки схильні до стилістичного спрощення. Це, зокрема, проявляється у відмінному способі осмислення образів: в українських артбуках підтримується єдність із народним підґрунтям, тоді як закордонні видання часто переосмислюють міфологію крізь призму фантазії або масової культури [46].

У багатьох ілюстраціях персонажі української міфології отримують більш психологізоване трактування, де акцент робиться не лише на зовнішніх атрибутах, а й на передачі характеру та емоційного стану. Особливо це стосується антропоморфних персонажів, таких як Мавка, Берегиня чи різноманітні язичницькі божества, які часто зображуються через поєднання людських рис із природними елементами. Такий підхід дозволяє зробити міфологічний образ ближчим і зрозумілішим сучасному глядачеві.

«Образ Мавки у цій роботі – це не лише відсилання до “Лісової пісні”, а й авторське переосмислення духу лісу як живої, чутливої сутності, – розповідає художниця Ю. Сирота, чия Мавка потрапила на афішу “Лялька-фест” (рис. 2.1) – Вона не говорить – вона слухає. Лісову пісню, що звучить крізь коріння, листя і повітря. Її заплющені очі – не про відсторонення, а про глибше занурення: у ритм

природи, у пам'ять землі, у тихі голоси життя. ... Це образ слухання як найвищої форми присутності. Образ тиші, що наповнена життям» [64].

Рис. 2.1. Плакат «Лялька-фест» з Мавкою Ю. Сироти [64]

Серед нових українських книжкових видань, присвячених міфології, необхідно згадати науково-популярну серію письменниці Д. Корній «Чарівні істоти українського міфу» («Vivat», 2017–2020), де розглядається українська міфологія й давні вірування (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Д. Корній «Чарівні істоти українського міфу» [49]

Ілюстрація набуває сьогодні рис окремого мистецького висловлювання, де значущу роль відіграє авторська інтерпретація. Схожі процеси простежуються і в графічному дизайні, де проблема національної самобутності стає однією з ключових [17]. Це спричиняє активне звернення митців до національних візуальних кодів, зокрема орнаментальних мотивів, традиційної символіки та притаманних образних структур, які переосмислюються відповідно до сучасних

мистецьких підходів. Формується новий тип ілюстрації, де поєднується історична спадщина та авторська стилістика, що дозволяє на цитувати напряму, а створювати оригінальні тлумачення. Водночас більшає вага індивідуальної художньої мови, яка окреслює спосіб подачі міфологічного матеріалу та впливає на його розуміння в сучасному культурному середовищі.

Особливо популярними є видання, присвячені скандинавській, кельтській та японській міфології. До прикладу, Ірландський ілюстратор П. Доннеллі виконав серію книжкових ілюстрацій до кельтських легенд (рис. 2.3). Цикл охоплює кілька ключових сюжетів ірландської міфології, зокрема історії про Дейдре й Наойзе, Кухуліна та інші героїчні перекази. Для його робіт характерна декоративна стилізація, що поєднує риси сучасної дитячої книжкової ілюстрації з мотивами традиційного кельтського мистецтва. Художник використовує плакатну площинність, узагальнені форми та насичені кольорові контрасти. Композиції вирізняються чіткою структурою та виразним силуетом персонажів, завдяки чому навіть складні міфологічні сюжети легко сприймаються візуально.

Рис. 2.3. П. Доннеллі. Ілюстрації до видання «Celtic Myths & Legends»,
An Gum, Ireland [54]

Особливу увагу в роботах П. Доннеллі привертає робота з атмосферою: морські пейзажі, гірські краєвиди, сцени битв і подорожей передають романтизований образ давньої Ірландії. Персонажі зображені емоційно та динамічно, а декоративні орнаментальні елементи підсилюють зв'язок із кельтською культурною спадщиною. У цілому серія демонструє прагнення автора осучаснити традиційні міфи через доступну візуальну мову.

Загалом зарубіжний досвід ілюстрування міфологічних сюжетів представлений широким спектром стилістичних рішень – від класичних академічних підходів до експериментальних форм [56]. У світовій практиці ілюстрація розглядається як частина візуальної культури, що активно взаємодіє з історичними та культурними контекстами. Це дозволяє художникам вільно трактувати міфологічні образи, поєднуючи традиційні елементи з новими художніми прийомами.

Артбук «Yokai: The Art of Shigeru Mizuki» (2024) демонструє поєднання традиційних японських образів із сучасною графічною інтерпретацією, де міфологічні істоти зберігають впізнавані риси, але адаптуються до актуальної візуальної культури (рис. 2.4). «Елементи пишних композицій Мізукі – флора, фауна та все, що між ними – демонструють його майстерність форми та любов до природи. Ці популярні зображення зникаючої сільської Японії є його внеском у збереження культурної спадщини, яка інакше була б забута» [61].

Рис. 2.4. С. Мізукі. Артбук Yokai: The Art of Shigeru Mizuki, 2024 [61]

Аналіз сучасних аналогів свідчить, що незалежно від культурного походження міфологічних сюжетів художники дедалі частіше відходять від буквального відтворення традиційних образів. Натомість вони прагнуть створити власну авторську інтерпретацію персонажів, зберігаючи їхню символічну основу. Саме тому важливого значення набувають силует, характер форми, кольорове рішення та емоційна атмосфера ілюстрації, які дозволяють адаптувати міфологічний матеріал до сучасного візуального середовища без втрати його культурного змісту.

Сучасні стилістичні напрями також пов'язані з впливом світових процесів та міжкультурного обміну. У дизайні помітне жваве застосування частин різномірних

культурних надбань, які поєднуються з національними мотивами та творять свіжі візуальні способи [55; 62]. Такий підхід сприяє збагаченню мистецької мови ілюстрації та формуванню загальнозрозумілих образів, доступних для значного кола поціновувачів.

Глобалізація у царині ілюстрації дає художнику велику свободу – у тому числі можливість звернення як до рідної культури, так і до різноманітних сюжетів в інших культурах. До прикладу, художниця І. Д. Ель Шамі-Мадер, яка народилася в альпійському містечку, поставила собі амбітну мету – створити ілюстрований бестіарій міфологічних створінь з усього світу. Довгий час вона щодня малювала нову істоту, досліджуючи легенди, фольклор і міфи різних народів (японський Котобукі (рис. 2.5), бразильський Безголовий Мул, китайський Діцзян, американський Сквонк та ін.). Художниця наголошує, що міфологічні істоти є важливим джерелом знань про світогляд народів [52].

Рис. 2.5. І. Д. Ель Шамі-Мадер. Котобукі, істота, що складається з усіх 12 знаків Зодіаку (японська міфологія) [52].

Значний інтерес у сучасній ілюстрації викликають зооморфні та гібридні персонажі. Образи драконів, зміїв (рис. 2.6), фантастичних птахів і духів природи нерідко будуються на поєднанні реалістичної пластики з декоративною стилізацією. Зокрема, у візуалізації образів змія художники часто використовують видовжені динамічні силуети, контрастні ритми ліній та складну фактуру поверхні, що підсилює відчуття сили й небезпеки персонажа.

Рис. 2.6. І. Д. Ель Шамі-Мадер. Ліндворм – драконоподібна змія з руками (германська, скандинавська, британська міфологія) [52].

2.2. Новітні тенденції в міфологічній ілюстрації

Огляди книжкової ілюстрації свідчать, що у сучасній практиці вона все частіше виходить за межі допоміжного елементу тексту і набуває статусу окремого мистецького висловлювання [16]. Це проявляється у використанні авторських стилів, експериментальних технік та поєднанні різних графічних підходів. Ілюстрація стає засобом особистісної інтерпретації, де важливим є не лише відповідність тексту, а й творення унікальної візуальної мови.

Важливим є також врахування запитів сучасної аудиторії, яка очікує, одного боку, естетично привабливого зображення, з іншого – концептуальної глибини та цілісності розповіді. Сучасний глядач прагне отримати комплексний візуальний продукт, де ілюстрація, текст і дизайн формують складаються у систему. Це зумовлює необхідність створення образів, здатних одночасно виконувати естетичну, інформаційну та емоційну функції, що особливо актуально при роботі з міфологічними сюжетами.

У сучасних артбуках значна увага приділяється дизайну, зокрема цілісності візуальної системи, узгодженості стилістики та продуманості композиційних рішень. За даними дослідження, ефективні проєкти базуються на чітко визначеній концепції, яка пронизує всі елементи – від окремих ілюстрацій до загальної структури видання. Такий підхід дозволяє не лише підсилити візуальну виразність, а й забезпечити глибше занурення глядача в міфологічний контекст, що є ключовим завданням сучасного ілюстративного дизайну [46].

Теоретичні підходи до ілюстрації акцентують увагу на її контекстуальності та багатшаровості [59]. Ілюстрація виступає не лише засобом відтворення сюжету, а й інструментом формування смислів, де важливими є композиція, колір, фактура та стилізація. У випадку міфологічних сюжетів це дає можливість створювати образи, що поєднують традиційні уявлення з авторським баченням.

Окрему роль у формуванні візуальних відповідників відіграють загальні засади дизайну, зокрема закономірності композиції, ритму та гармонії. Їх використання забезпечує цілісність зображення та сприяє кращому розумінню образу. Важливим є також узяття до уваги ієрархії візуальних складових, де домінантні образи підкреслюють змістову основу сюжету, а другорядні деталі доповнюють загальну атмосферу.

Сучасна міфологічна ілюстрація формується під впливом як традицій книжкової графіки, так і актуальних тенденцій цифрового дизайну. Книжкова ілюстрація продовжує розвиватися та змінюватися разом із суспільством та технологіями. У XXI столітті ілюстрації стають все більш динамічними та інтерактивними, а також зберігають свою естетичну виразність та вишуканість. Крім традиційних технік, з'являються нові техніки та інструменти, що розширюють можливості для творчого вираження та сприяють розвитку книжкового мистецтва в цілому [27, с. 261]. Це зумовлює появу нових способів інтерпретації міфологічних сюжетів, де традиційні образи адаптуються до сучасного візуального середовища.

Однією з помітних тенденцій у сучасній міфологічній ілюстрації є стилістична варіативність, що передбачає використання різних підходів до візуалізації образів залежно від поставленого художнього завдання. Це проявляється у співіснуванні умовно-декоративної, реалістичної та мінімалістичної мови зображення, які можуть як існувати окремо, так і поєднуватися в межах одного проєкту. Прикладом деталізованої стилістики ілюстрування легенд і казок є творчість В. Єрко (рис. 2.7).

Рис. 2.7. Владислав Єрко. Ілюстрації до видання «Казки туманного Альбіону» [53]

Чітка тенденція до узагальнення форм передбачає відмову від надмірної деталізації на користь цілісного сприйняття образу. Спрощення силуетів і використання лаконічних пластичних рішень дозволяє акцентувати на головних характеристиках персонажів, їхній ролі в сюжеті та символічному значенні. Такий підхід особливо ефективний у роботі з міфологічними образами, оскільки вони часто мають архетипний характер і потребують узагальненого, але впізнаваного візуального втілення [43]. Прикладом мінімалістичних підходів є ілюстрації Х. Мануйлик (рис. 2.8) [60].

Рис. 2.8. Христина Мануйлик. Українські міфологічні персонажі:
Перелесник, Мавка, Купала. 2023 [60]

Водночас спрощення не означає втрати змістовності. Навпаки, завдяки відбору найважливіших рис і відмові від другорядних деталей досягається вища концентрація смислу в межах зображення. Художник свідомо формує образ, у якому кожен елемент виконує визначену функцію і підпорядковується загальній

композиційній ідеї. Це сприяє створенню виразних і легко читабельних візуальних образів, що є важливим у контексті сучасного інформаційного середовища.

Поряд із цим, мінімалістичні підходи часто поєднуються з декоративністю, яка проявляється у використанні орнаментальних елементів, ритмічних повторів та площинних кольорових рішень. Таке поєднання дозволяє зберегти зв'язок із традиційною культурою, водночас інтегруючи її у сучасну художню практику. У результаті формується візуальна мова, яка є одночасно зрозумілою та багатошаровою за змістом. Одним із таких прикладів можуть бути ілюстрації О. Були (рис. 2.9) [65].

Рис. 2.9. Оксана Була. Ілюстрації. 2025 [65]

Реалістична стилістика, своєю чергою, використовується для поглиблення емоційної виразності образів і надання їм більшої психологічної переконливості. Вона дозволяє деталізувати середовище, підкреслити матеріальність форм і створити ефект присутності, що особливо важливо при зображенні складних сюжетних сцен. Поєднання різних стилістичних підходів відкриває широкі можливості для інтерпретації міфологічних мотивів і сприяє формуванню індивідуального авторського стилю.

Важливою рисою сучасної ілюстрації є інтеграція сторітелінгу як засобу організації зображення. Сторітелінг (storytelling) визначається як мистецтво розповідати історії, метою якого є навчання і передача інформації, на основі керування шляху передачі суті повідомлення, за рахунок спеціальних методик сторітелінгу. Він може взяти глядачів у захоплюючу подорож в уявний світ, однак він також міг би розкрити темні таємниці людської природи або заохотити аудиторію бажанням робити благородні вчинки. Сторітелінг також може бути

використаним для досягнення більш функціональних цілей: навчання, популяризація продуктів з різних сфер, робота. [5, с. 15]. Тут ілюстрація виступає не лише окремим зображенням, а складовою єдиної системи, що передає розвиток подій і характер персонажів.

Помітного розвитку набуває поєднання звичних мотивів із сучасними формами образотворчого мистецтва, зокрема мальовисом та цифровим мистецтвом. Дослідження засвідчують, що мальовис як окремий різновид української культури сприяє перетворенню міфологічних сюжетів у формі послідовного візуального викладу [34]. Це дає змогу поширити межі розуміння міфу та пристосувати його до нових способів спілкування.

Розвиток графічних редакторів, планшетів для малювання та спеціалізованого програмного забезпечення значно розширив можливості художників у створенні складних візуальних образів і фантастичних світів. Сьогодні цифрова ілюстрація стала провідним напрямом у галузі книжкової графіки, концепт-арту, анімації та ігрового дизайну, де міфологічна тематика займає важливе місце.

Особливого поширення набув digital painting – цифровий живопис, який поєднує принципи традиційного малярства з можливостями комп'ютерної графіки. Завдяки роботі з шарами, різноманітними текстурями, світловими ефектами та широкою палітрою кольорів художники можуть створювати деталізовані образи міфологічних персонажів, фантастичні ландшафти та складні сюжетні композиції.

Іншим важливим напрямом є використання тривимірної графіки (3D). Сучасні художники дедалі частіше застосовують 3D-моделювання для створення персонажів, середовищ та окремих елементів композиції. Тривимірні моделі дозволяють точно опрацьовувати анатомію, освітлення, перспективу та просторову взаємодію об'єктів. Особливо активно 3D-технології використовуються в індустрії відеоігор, анімаційних фільмів та концепт-дизайну, де міфологічні персонажі постають як повноцінні віртуальні образи. У книжковій

ілюстрації 3D може виступати допоміжним інструментом для побудови складних композицій або створення референсів для подальшого цифрового опрацювання.

Новітнім явищем останніх років стало використання систем штучного інтелекту (AI-assisted art) у творчому процесі. Генеративні моделі дають змогу швидко створювати варіанти композицій, шукати образні рішення, генерувати референси та експериментувати зі стилістикою майбутніх ілюстрацій. При цьому штучний інтелект здебільшого розглядається не як заміна художника, а як додатковий інструмент пошуку та візуального експерименту.

Вагомий вплив на сучасну міфологічну ілюстрацію справляє також анімаційна стилістика. У багатьох сучасних проєктах персонажі створюються за принципами анімаційного дизайну: використовуються виразні силуети, узагальнені форми, емоційна пластика та характерні кольорові рішення. Такий підхід дозволяє зробити образи більш впізнаваними та емоційно привабливими для сучасної аудиторії. Значний вплив на популяризацію міфологічної тематики мають анімаційні фільми, серіали та відеоігри, де фольклорні персонажі адаптуються до сучасних візуальних стандартів. Прикладом успішного поєднання національної міфології та анімаційної стилістики є український анімаційний фільм «Мавка. Лісова пісня», який продемонстрував можливості сучасної інтерпретації традиційних образів для міжнародної аудиторії [23].

Таким чином, цифровий живопис, тривимірна графіка, технології штучного інтелекту та анімаційна стилістика формують нові підходи до візуалізації міфологічних сюжетів. Використання цих інструментів дозволяє поєднувати традиційні культурні образи із сучасними художніми засобами, створюючи актуальні та конкурентоспроможні візуальні проєкти.

Не менш важливим є розвиток персонажного дизайну, де міфологічні образи розглядаються як складні художні структури, що поєднують символіку, характер і візуальну виразність. У сучасній практиці створення персонажів значна увага приділяється їхній індивідуалізації, пластичній виразності та емоційному впливу на глядача [57]. Це особливо актуально для міфологічної ілюстрації, де персонаж є носієм основного смислового навантаження.

Окремої уваги заслуговує робота з емоційною виразністю персонажа. Засоби міміки, пози, жесту та динаміки лінії дозволяють передати внутрішній стан і створити емоційний контакт із глядачем. У міфологічній тематиці це має особливе значення, оскільки персонажі часто репрезентують не лише індивідуальні риси, а й узагальнені уявлення про сили природи, моральні категорії або архетипні моделі поведінки. Відповідно, художник працює не лише з зовнішніми характеристиками образу, а й із його внутрішнім змістом, який проявляється через пластику руху, ритм ліній та характер композиції. Навіть незначні зміни в нахилі фігури чи напрямку погляду можуть суттєво впливати на сприйняття персонажа, формуючи відчуття напруження, спокою або динаміки.

Загалом сучасні стилістичні тенденції в міфологічній ілюстрації визначаються поєднанням традицій і новітніх підходів, експериментом із формою, кольором і композицією, а також прагненням до створення виразної авторської візуальної мови.

2.3. Формування художньої концепції та візуальної стратегії проєкту

Формування художньої концепції та візуальної стратегії проєкту є ключовим етапом у процесі створення серії ілюстрацій, оскільки саме на цьому рівні визначаються основні принципи образного вирішення, стилістична спрямованість і засоби візуальної комунікації. Художня концепція передбачає узгодження змістової основи проєкту з формальними характеристиками зображення, що включає вибір стилю, колористики, композиційних рішень і характеру подачі матеріалу. У контексті міфологічної тематики це особливо важливо, оскільки візуальна мова має відображати не лише сюжет, а й символічний та культурний зміст образів [42].

Основою для створення проєкту стало зацікавлення українською міфологією як важливою складовою національної культурної спадщини. У процесі дослідження було виявлено, що значна частина українських міфологічних персонажів залишається маловідомою для широкої аудиторії, особливо серед молодого покоління. Саме тому виникла ідея створення серії ілюстрацій, яка б не

лише візуалізувала окремих персонажів, а й сприяла популяризації української міфології засобами сучасної цифрової графіки. Важливим завданням стало поєднання автентичних фольклорних джерел із сучасною художньою мовою, зрозумілою сучасному глядачеві.

Цільовою аудиторією проєкту визначено молодь та молодих дорослих віком від 14 до 35 років, які цікавляться ілюстрацією, фентезі-культурою, історією та українською культурною спадщиною. Також проєкт орієнтований на дизайнерів, ілюстраторів та читачів тематичних видань, які шукають нові візуальні інтерпретації національної міфології. Саме для цієї аудиторії важливими є сучасна стилістика, виразні образи та можливість подальшого використання персонажів у різних форматах візуальної комунікації.

Процес формування концепції передбачає попередній аналіз джерел, що дозволяє виявити характерні риси міфологічних персонажів, їхню символіку та функції у фольклорному середовищі. На цій основі здійснюється відбір ключових мотивів і визначається загальний напрям інтерпретації. Важливим є також врахування принципів композиції, які забезпечують цілісність і логічність побудови зображення, а також сприяють кращому сприйняттю візуального матеріалу [38]. Композиційна структура визначає розташування елементів, їхню ієрархію та взаємодію, що безпосередньо впливає на виразність і читабельність образу.

Аналіз міфологічного матеріалу передбачає не лише фіксацію зовнішніх ознак персонажів, а й осмислення їхнього смислового наповнення, що формується в межах традиційної культури. Образи міфологічних істот часто поєднують у собі кілька рівнів значень, включаючи природні явища, уявлення про світобудову та морально-етичні уявлення суспільства. Це зумовлює необхідність врахування контексту їхнього функціонування, зокрема зв'язку з обрядами, віруваннями та усною традицією. Такий підхід дозволяє уникнути поверхневого трактування образів і забезпечує глибше розуміння їхньої структури та ролі у культурному просторі.

Відбір мотивів у межах концепції ґрунтується на виявленні найбільш характерних і водночас виразних елементів, які здатні передати сутність міфологічного сюжету. Це можуть бути як окремі персонажі, так і типові ситуації, просторові образи або символічні деталі. Важливо, що ці елементи не існують ізольовано, а формують систему взаємопов'язаних знаків, які сприймаються у комплексі. Саме тому процес концептуалізації передбачає їх упорядкування та підпорядкування загальній ідеї, що визначає характер візуального висловлювання.

Відбір персонажів для серії здійснювався з урахуванням їхньої впізнаваності, символічного значення та візуального потенціалу. До проєкту було включено персонажів різних типів – антропоморфних, зооморфних та гібридних істот, що дозволило продемонструвати різноманітність українського міфологічного світу. Особлива увага приділялася персонажам, образ яких містить яскраві характерні риси та можливості для сучасної художньої інтерпретації. Такий підхід дозволив сформувати візуально різноманітну серію ілюстрацій, де кожен персонаж має власний характер, пластику та емоційне наповнення.

Композиційні принципи відіграють визначальну роль у структуризації зображення, оскільки вони забезпечують організацію візуального простору та сприяють логічному сприйняттю образу. Розміщення основних і другорядних елементів, визначення центру композиції, баланс між статикою і динамікою формують основу для розкриття змісту. Ієрархія елементів дозволяє акцентувати увагу на ключових складових образу, водночас зберігаючи взаємозв'язок між усіма частинами композиції. Це особливо важливо для міфологічних сюжетів, де кожен елемент може мати символічне значення і впливати на загальне прочитання сцени.

Окрему увагу слід приділити просторовій організації зображення, яка визначає характер взаємодії між персонажами та середовищем. Простір може бути як умовним, так і більш деталізованим, проте в обох випадках він виконує функцію носія змісту. Через організацію простору передається місце дії та атмосфера, що формує емоційне тло зображення. Використання плановості,

глибини та перспективи дозволяє створити відчуття об'єму або, навпаки, підкреслити площинність, що також впливає на характер сприйняття.

Для проєкту було обрано умовно-декоративний підхід до побудови простору. Основна увага зосереджується на персонажі як головному носієві змісту, тому навколишнє середовище не перевантажується деталями, а виконує допоміжну функцію. Фонові елементи використовуються для підсилення атмосфери та розкриття характеру образу, зберігаючи при цьому композиційну цілісність ілюстрації. Такий підхід дозволяє акцентувати увагу глядача на міфологічному персонажі та його символічних характеристиках.

Крім того, важливою частиною композиції є ритм, який формується через повторення елементів, чергування форм і напрямків. Ритмічна організація сприяє узгодженості зображення та забезпечує його візуальну цілісність. Вона може підсилювати динаміку або створювати відчуття стабільності, залежно від характеру побудови. У міфологічних сюжетах ритм часто пов'язаний із природними або циклічними мотивами, що відображає особливості традиційного світогляду.

Формування концепції передбачає відбір змістових елементів, їхню структурну організацію, що забезпечує цілісність і виразність візуального образу. Поєднання аналізу джерел із застосуванням композиційних принципів створює основу для подальшого розгортання візуальної мови, яка відображає як специфіку міфологічного матеріалу, так і особливості його сучасного сприйняття.

Одним із визначальних чинників у формуванні візуальної стратегії є колір. Колористичні рішення дозволяють створити емоційний настрій, підкреслити характер сцени та посилити символічне значення образу [9]. Дослідження свідчать, що колір здатний формувати емоційний зв'язок із глядачем і впливати на сприйняття візуальної інформації. Ю. Сінельниченко та А. Дубрівна акцентують увагу на необхідності врахування як фізіологічних, так і психологічних аспектів впливу кольору на людину. Вони підкреслюють, що на психологічному рівні кольори можуть як сприяти, так і перешкоджати досягненню цілей маркетингових кампаній. Досліджуючи вплив кольору через візуальні повідомлення в рекламі,

науковці довели, що правильне використання кольорової гами підсилює емоційний зв'язок з аудиторією, сприяючи досягненню бажаних результатів [8, ст. 112]. Вибір колірної гами має бути обґрунтованим і відповідати загальній ідеї проекту, а також особливостям міфологічного сюжету.

Колористичне рішення проекту базується на використанні природних відтінків, що асоціюються зі стихіями, лісом, водою, землею та традиційними уявленнями про міфологічний світ. Перевага надається приглушеним зеленим, синім, коричневим і теплим акцентним кольорам, які створюють атмосферу таємничості й наближають візуальні образи до природного середовища їхнього існування. Вибір такої палітри також сприяє збереженню цілісності серії та дозволяє об'єднати різних персонажів у єдину художню систему.

На початковому етапі роботи було виконано серію пошукових ескізів, у яких досліджувалися пропорції персонажів, силуетні рішення, характерні атрибути та композиційні схеми. Робота з ескізами дала змогу визначити найбільш виразні варіанти образів і сформувати єдину стилістичну систему для всієї серії (рис. 2.10, рис. 2.11, рис. 2.12, рис. 2.13, рис. 2.14).

Рис. 2.10. Ескізи дизайнів персонажів для ілюстрацій: Жар-птиця.

Рис. 2.11. Ескізи дизайнів персонажів для ілюстрацій: Мавка.

Рис. 2.12. Ескізи дизайнів персонажів для ілюстрацій: Стрибог.

Рис. 2.13. Ескізи дизайнів персонажів для ілюстрацій: Мара.

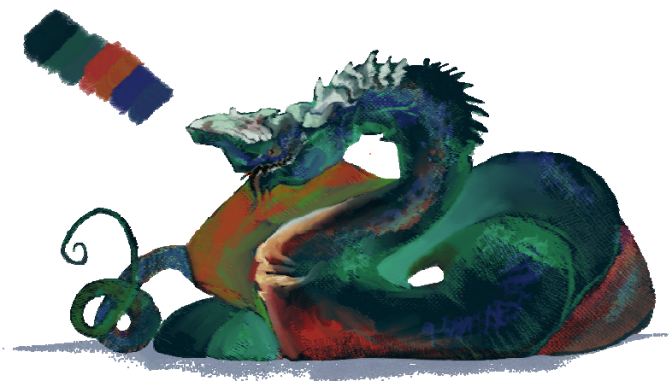

Рис. 2.14. Ескізи дизайнів персонажів для ілюстрацій: Змій.

Сучасна візуальна стратегія також передбачає врахування особливостей сприйняття зображення в цифровому середовищі. Використання засобів 2D-графіки, робота з кольором і формою, а також увага до функціональних аспектів дизайну сприяють створенню ефективного візуального продукту [42]. При цьому важливим є баланс між естетичною виразністю та функціональністю, що забезпечує зрозумілість і доступність образу для глядача.

Урахування психологічних особливостей сприйняття кольору та форми, що активно уживається у сучасному дизайні, також є важливим. Застосування певних колористичних сполучень і графічних методів дозволяє підсилити емоційний вплив і сформувати відповідне враження від зображення. Ахроматична палітра, до якої належить білий, чорний і відтінки сірого кольору, обирається за контрастом і тональністю. Сфера її використання – драматичні, емоційно напружені проекти. Аналогові барви, близькі одна до одної на колірному спектрі, та монохроматичні, однотонні кольори знайшли застосування у головоломках, а компліментарні – де потрібно акцентувати наявність предмета чи дійову особу гри. Графічний дизайн використовує візуальні і психологічні можливості барв для визначення об'єктів, територіальних зон чи підсилення фону в певних сценах гри. Так, вважають, що яскравий червоний може асоціюватися з небезпекою або агресією, тоді як блакитний може надавати відчуття спокою та безпеки [25, с. 197]. Люди сприймають кольори по-різному, оскільки це залежить від багатьох чинників, як-от генетика, культура, досвід і навіть настроїв. Але загалом можна сказати, що кольори мають певні асоціації та емоційні відтінки, які впливають на сприйняття людьми. Таким чином, вибір барви у дизайні потребує аналізу цільової аудиторії, які емоції, асоціації має викликати кольорова палітра обрана для фірмового стилю [19, с. 88]. Це особливо важливо при роботі з міфологічними сюжетами, де візуальний образ має передавати складні смислові й емоційні стани.

Новизна проекту полягає у створенні авторської серії ілюстрацій, що поєднує сучасні підходи цифрової графіки з українською міфологічною тематикою. На відміну від багатьох існуючих аналогів, де увага зосереджується переважно на окремих персонажах або ілюструванні конкретних літературних творів, у даному проекті міфологічні образи розглядаються як елементи цілісної візуальної системи. Важливим аспектом є також можливість подальшого розвитку проекту через створення логотипа, елементів айдентики, сувенірної продукції та друкованих матеріалів. Таким чином, серія ілюстрацій виступає не лише художнім проектом, а й основою для формування сучасного візуального продукту, спрямованого на популяризацію української міфології в культурному просторі.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що формування художньої концепції та візуальної стратегії проєкту базується на комплексному підході, що поєднує аналіз змісту, використання засобів композиції та кольору, а також врахування сучасних тенденцій графічного дизайну. Це дозволяє створити цілісну систему візуальних рішень, яка забезпечує ефективну інтерпретацію міфологічного матеріалу та формує виразну художню мову проєкту. Не менш суттєвим є врахування колористичних рішень, оскільки колір у міфологічній ілюстрації виконує не лише естетичну, а й змістову функцію. Він допомагає окреслити емоційний стан сцени, підкреслити символіку персонажів та створити відповідну атмосферу. У поєднанні з композиційними засобами колір формує цілісне візуальне середовище, в якому міфологічні образи набувають додаткової виразності та смислової глибини.

Висновки до другого розділу

У другому розділі проведено передпроектний аналіз, спрямований на визначення художніх, стилістичних та композиційних орієнтирів для розробки серії книжкових ілюстрацій за мотивами українських міфів та легенд.

У підрозділі 2.1 проаналізовано сучасні українські та зарубіжні підходи до ілюстрування міфологічних сюжетів. Встановлено, що сучасна міфологічна ілюстрація поєднує збереження традиційних культурних кодів із використанням актуальних художніх засобів. Українські автори переважно акцентують на етнокультурності, символічності образів та національній ідентичності, тоді як зарубіжні митці частіше тяжіють до фентезійної інтерпретації міфології та універсалізації персонажів. Проведений аналіз дозволив визначити найбільш ефективні прийоми візуалізації міфологічних образів, які можуть бути використані у власному проєкті.

У підрозділі 2.2 досліджено новітні тенденції в міфологічній ілюстрації. Виявлено, що сучасний розвиток цього напрямку характеризується активним використанням декоративної стилізації, етнодизайну, авторських інтерпретацій міфологічних персонажів, цифрового живопису, а також новітніх технологій створення зображень. Значну роль відіграють цифрові інструменти, які

розширюють можливості художньої виразності та дозволяють адаптувати традиційні сюжети до потреб сучасної аудиторії. Також встановлено тенденцію до формування цілісних візуальних всесвітів, у яких окремі персонажі та сюжети об'єднуються спільною стилістичною системою.

У підрозділі 2.3 сформовано художню концепцію та візуальну стратегію проєкту. Визначено основні принципи створення серії ілюстрацій, зокрема орієнтацію на українську міфологічну спадщину, використання декоративної стилізації, авторського трактування персонажів та єдиної колористичної системи. Сформовано образне рішення майбутньої серії, окреслено характер композицій, систему графічних елементів та загальну стилістичну спрямованість проєкту. Особливу увагу приділено створенню цілісної візуальної мови, здатної поєднати традиційний зміст українських міфів із сучасними засобами графічного дизайну.

Отже, передпроєктний аналіз дозволив визначити художні та стилістичні засади майбутнього проєкту, обґрунтувати вибір візуальних рішень і сформувати концептуальну основу серії книжкових ілюстрацій. Отримані результати стали підґрунтям для практичної розробки ілюстрацій та елементів візуальної айдентики.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ВІЗУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ТА АЙДЕНТИКИ ПРОЄКТУ

3.1. Аналіз та доопрацювання серії ілюстрацій у межах цілісної концепції

Аналіз та доопрацювання серії ілюстрацій є важливим етапом у формуванні цілісної візуальної системи проєкту, оскільки саме на цьому рівні відбувається узгодження окремих зображень між собою відповідно до визначеної художньої концепції. Створена серія, що включає образи Мари, Стрибога, Мавки, Жар-птиці та Змія (Додаток Б), розглядається не як сукупність ізольованих ілюстрацій, а як взаємопов'язана система, в якій кожен персонаж виконує певну смислову та композиційну функцію. Важливою складовою цього процесу є попередня робота з концепт-ескізами персонажів, які дозволяють визначити їхні основні пластичні характеристики, силуетні рішення та емоційний настрій (рис. 3.7). Саме на етапі ескізування формується первинне уявлення про образ, уточнюються пропорції, пози та взаємодія елементів, що в подальшому впливає на узгодженість усієї серії. Концепт-ескізи виступають своєрідною основою, на якій вибудовується фінальна візуальна мова, забезпечуючи цілісність стилістики та логіку розвитку образів.

Жар-птиця виступає центральним елементом, що задає візуальний і смисловий акцент усієї серії. Її зображення побудоване як подвійна ілюстрація, де окремі частини можуть функціонувати самостійно, зберігаючи при цьому зв'язок із загальною композицією. Така структура дозволяє варіювати подачу образу, одночасно підкреслюючи його домінуючу роль у візуальному ряді.

Мавка та Змій формують іншу композиційну і смислову лінію, пов'язану з атмосферою замкненого, вологого простору, що асоціюється з болотом, тишею та прихованою небезпекою. Змій – «міфологічний персонаж, неоднозначний за подобою і характером», може бути й добрим, і злим. Аналізуючи казки, можна встановити такі типи зміїв, пише В. Войтович:

– змій, «пов'язаний з вологою, з горами, він – збирач данини, охоронець кордонів, поглинач, викрадач, цербер тощо»;

– змії, «пов'язаний з плодючістю, землею, жіночою силою родів, водою, сонцем, з одного боку, і домашнім вогнищем, вогнем узагалі (особливо небесним), а також із з) чоловічим запліднюючим началом – з іншого» [2, с. 193]

Мавка (навки, лісові русалки) – це душі померлих дітей; живуть на деревах, у полях, іноді у гірських печерах. Мавки виглядають як «вродливі молоді дівчата, високого зросту, з довгим волоссям, яке завжди уквітчане. Одяг у них тонкий та прозорий, спереду виглядають як дівчата, але безтілесні. Через те нема в них тіні, а коли бігають по траві, то вона під їхніми ногами не колихнеться» [2, с. 285].

Ілюстрації Змія і Мавки побудовані таким чином, що між ними виникає плавний перехід – як на рівні пластики форм, так і в організації простору, що створює відчуття безперервності середовища. Це підсилює відчуття занурення у певний стан або локацію, де персонажі існують не окремо, а в межах спільного візуального поля.

Водночас взаємодія образів Стрибога та Мари вибудовується за принципом протиставлення, що має як смисловий, так і композиційний характер. В. Войтович так описує Мару. Це «богиня зла, темної ночі, ворожнечі, смерті. Донька Чорнобога, вона сіє на землі чвари, брехню, недуги. Удень її ніхто не бачить, а вночі вона творить свої темні справи, ходить з мертвою головою під пахвою попід хатами й вигукує імена господарів – хто відгукнеться, той умирає. У Мари замість очей – гнилі запалені очиці» [2].

Стрибог, «цар-батько вітрів, небесний владика гроз, бурі, ураганів» [2, с. 510], тобто уособлення вітру, передбачає активну, динамічну побудову, тоді як Мара, пов'язана зі станом сну та передчуття смерті, формує більш статичний і зосереджений образ. Це протистояння проявляється у напрямках руху, ритміці ліній і характері просторової організації, що створює внутрішню напругу в межах серії. Таким чином, кожна ілюстрація не лише розкриває окремий образ, а й вступає у взаємодію з іншими, формуючи складну систему смислових і композиційних зв'язків.

У процесі аналізу важливим є визначення спільних стилістичних характеристик, що об'єднують серію. Це стосується узгодженості пластики форм,

характеру лінії, принципів побудови силуету та рівня деталізації. Єдність цих елементів забезпечує цілісність візуального ряду та сприяє формуванню впізнаваної авторської мови. Водночас збереження індивідуальних особливостей кожного персонажа дозволяє уникнути одноманітності та підкреслити їхню унікальність у межах міфологічного контексту [27].

Значну роль у доопрацюванні серії відіграє уточнення образних характеристик персонажів відповідно до їхнього символічного значення. Зокрема, образ Мари пов'язується з темами сну, смерті та потойбічного світу, що відображається у стриманій пластиці форм і відповідному емоційному тоні. Стрибог як уособлення стихії вітру передбачає використання динамічних ліній і ритмічних композиційних рішень, які передають рух і мінливість. Мавка репрезентує зв'язок із природою, що знаходить відображення у плавності силуетів і гармонійності форм. Жар-птиця, навпаки, асоціюється зі світлом і трансформацією, що зумовлює більш експресивні та декоративні рішення. Образ Змія, як складного й багатозначного персонажа, потребує поєднання пластичної виразності та композиційної напруги.

Узгодження цих образів у межах єдиної системи передбачає також роботу з композиційною структурою кожної ілюстрації. Важливим є збереження подібних принципів організації простору, визначення домінант та використання ритму, що забезпечує візуальну цілісність серії. Як зазначається у дослідженнях М. Коваленко, композиція в ілюстрації є важливим елементом для читачів різного віку, але їхній стиль, атмосфера та доцільність змінюється залежно від цільової аудиторії, оскільки може викликати різні емоції. Наприклад, деякі ілюстрації можуть спонукати до уяви та творчості, тоді як інші можуть викликати почуття тривоги, суму або страху [11, с. 258]. Композиція виступає ключовим засобом організації художнього зображення, визначаючи логіку його сприйняття та взаємодію елементів. У цьому контексті доопрацювання спрямоване на усунення дисбалансу між окремими компонентами та досягнення гармонійної структури кожного зображення.

Окремої уваги потребує узгодження емоційної виразності ілюстрацій. Кожен персонаж має власний емоційний тон, проте у серії важливо забезпечити їхню стилістичну та атмосферну відповідність. Це досягається через контроль інтенсивності виразних засобів, таких як контраст, динаміка лінії та характер композиції. Враховуючи значення ілюстрації як засобу художнього вираження, її вплив на глядача визначається не лише змістом, а й способом його візуалізації [11].

Крім того, серія ілюстрацій розглядається з позиції сторітелінгу, де кожен образ є частиною ширшої наративної структури. Такий підхід дозволяє встановити смислові зв'язки між персонажами та сформувати цілісне уявлення про міфологічний світ, адже сторітелінг у графічному дизайні сприяє кращому сприйняттю інформації та формує більш глибокий емоційний зв'язок із аудиторією [44].

Важливим аспектом є також врахування сучасних підходів до книжкової ілюстрації, де значна увага приділяється поєднанню традицій і новітніх засобів виразності [27]. Це дозволяє адаптувати міфологічні образи до сучасного візуального середовища, зберігаючи їхню культурну основу. Водночас звернення до досвіду української графіки сприяє глибшому осмисленню образів і підсиленню їхньої національної ідентичності [20].

Аналіз та доопрацювання серії ілюстрацій спрямовані на досягнення цілісності візуальної системи, де кожен елемент узгоджується з іншими на рівні форми, змісту та емоційного впливу. Поєднання індивідуальних характеристик персонажів із єдиними принципами побудови забезпечує формування цілісного художнього образу.

3.2. Розробка логотипа та елементів фірмового стилю

У сучасному візуально-комунікативному просторі України активно застосовуються логотипи та фірмові знаки із національною символікою для ідентифікації фірми, її продукції чи послуг [35, ст. 147]. І саме тому розробка логотипа та елементів фірмового стилю є важливим етапом формування цілісної візуальної ідентичності проєкту, оскільки забезпечує його впізнаваність, цілісність

та можливість адаптації до різних носіїв. У пропонованому проєкті логотип розглядається не лише як знак, а як складова ширшої візуальної системи, що інтегрується з серією ілюстрацій та підтримує загальну концепцію, засновану на інтерпретації української міфології. Водночас створені ілюстрації мають багатофункціональний характер і можуть бути використані як у форматі друкованої продукції (зокрема, зінів, ілюстрованих книг, постерів), так і на рекламних носіях, що підсилює актуальність розробки універсального та адаптивного логотипа [32].

Першим етапом розробки логотипа став пошуковий, що включав аналіз візуальних референсів, стилістичних рішень та аналогів у сфері графічного дизайну. Особлива увага приділялася вивченню принципів побудови знаку, використанню символіки та інтеграції культурних кодів у сучасний дизайн. Задля створення привабливої, а головне дієвої айдентики проєкту, використовується різноманітна символіка етнічного спрямування [14]. У процесі пошуку було визначено, що ключовим елементом логотипа має стати образ Жар-птиці, яка у серії ілюстрацій виконує роль центрального персонажа. Саме тому вона була обрана як маскот – візуальний носій ідентичності, що уособлює основну ідею проєкту. Такий підхід відповідає принципам використання знаково-символічних засобів у візуальній ідентифікації, де персонаж виступає не лише декоративним елементом, а й носієм змісту [35]. Образ Жар-птиці, як архетип світла, трансформації та сакральної енергії, також має глибоке підґрунтя в українській міфології, що посилює концептуальну обґрунтованість вибору.

Вибір саме Жар-птиці зумовлений її домінантною роллю в ілюстративній серії, де вона виступає композиційним і смисловим центром, що об'єднує інші образи в єдину систему. На відміну від інших персонажів, пов'язаних із більш локальними або темними наративами (болото, смерть, руйнівні стихії), Жар-птиця має універсальніший символічний потенціал, що дозволяє використовувати її як репрезентативний образ у ширшому контексті.

Крім того, образ птаха як основи логотипа є вдалим з огляду на його семантику: птах традиційно асоціюється з рухом, свободою, переходом між

світами та передачею знання або сенсів. У візуальній культурі цей символ часто використовується як метафора ідейного поширення, натхнення та комунікації. Подібний підхід простежується, наприклад, у логотипі видавництва Penguin Books, де птах виступає знаком доступності та популяризації літератури, або у візуальній айдентиці платформи Twitter (до ребрендингу, наразі X), де силует птаха символізує передачу інформації та швидкість комунікації (рис. 3.1).

Рис. 3.1 Логотипи. Видавництво Penguin Books. Платформа Twitter (до ребрендингу)

У проєкті використання образу Жар-птиці як логотипа підсилює асоціацію з поширенням культурних сенсів через друковану продукцію, зокрема ілюстрації, зін чи книгу, де кожен носій стає своєрідним «посланням», що транслює міфологічний наратив. Це співвідноситься з ідеєю трансляції міфологічних образів у сучасну візуальну культуру. Також силует птаха є пластично гнучким і добре піддається стилізації, що є важливим для створення лаконічного, виразного та впізнаваного знаку, придатного для використання на різних видах друкованої продукції.

Рис. 3.2. Ескіз логотипа

У результаті було сформовано фінальний скетч логотипа, який узагальнює характерні риси образу Жар-птиці та слугує основою для подальшої векторної розробки (рис. 3.2).

Другий етап передбачав створення векторного зображення логотипа. На цьому етапі відбувалося узагальнення та стилізація форми, спрощення деталей та адаптація ілюстративного образу до вимог знакової графіки. Важливим завданням було збереження впізнаваності персонажа при одночасному забезпеченні читабельності та масштабованості логотипа. Векторна форма дозволяє використовувати логотип на різних носіях: дрібній поліграфії, пакуванні, мерчі та великоформатному друці без втрати якості. При цьому враховувалися основні принципи побудови логотипів, зокрема цілісність композиції, лаконічність та символічна насиченість [12].

Особливістю композиційного рішення стало використання трикутних, але пом'якшених форм. Така побудова поєднує дві смислові характеристики: з одного боку, трикутник традиційно асоціюється зі стійкістю, впевненістю та спрямованістю, а з іншого — заокруглені переходи та плавність контурів пом'якшують його візуальне сприйняття, створюючи відчуття спокою, врівноваженості та внутрішньої стриманості. Це дозволяє логотипу водночас виглядати виразним і ненав'язливим, що є важливим для друкованої продукції мистецького спрямування. Крім того, загальна форма знака візуально відсилає до силуету перевернутого тризубця (що нагадує пташку в польоті), що підсилює його зв'язок з українською культурною традицією та додає логотипу додаткового символічного рівня прочитання [17]. Також на цьому етапі відбувалося узгодження графічної мови логотипа з ілюстративною серією, що забезпечує єдність стилістичного рішення в межах усього проєкту.

Третім етапом став підбір колірної палітри логотипа та елементів фірмового стилю. Колір розглядається як важливий інструмент емоційного впливу та формування асоціативного ряду, що безпосередньо пов'язаний із тематикою проєкту [36]. Обрана палітра базується на вже використаних у серії ілюстрацій кольорах, що дозволяє забезпечити візуальну цілісність та впізнаваність.

Домінування теплих відтінків, пов'язаних з образом Жар-птиці, поєднується з темнішими, більш глибокими кольорами, що відсилають до атмосфери інших персонажів, зокрема Мари чи Мавки. Такий контраст сприяє створенню динамічної, але гармонійної системи. Враховано також традиції української графіки та колористики, де колір виконує не лише декоративну, а й символічну функцію [20]. Також було створено презентацію неправильної колірної палітри для логотипа (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Неправильна колірна палітра

У результаті сформовано логотип та базові елементи фірмового стилю, які можуть бути ефективно використані у поєднанні з ілюстративною серією на різних носіях починаючи від книжкових видань до рекламної продукції (рис. 3.4). Це забезпечує цілісність проєкту, його впізнаваність та адаптивність у сучасному візуальному середовищі (Додаток В).

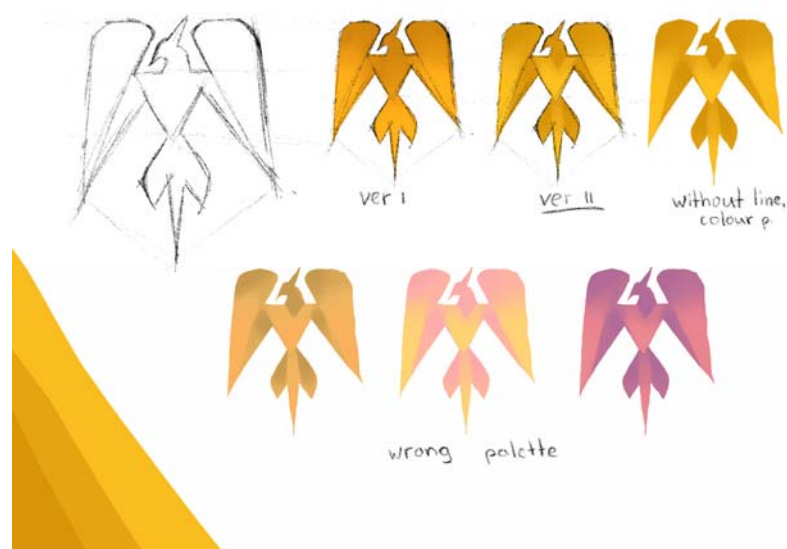

Рис. 3.4. Скетчовий варіант логотипа (з підбраною палітрою та оформленням)

3.3. Застосування айдентики на носіях та презентація проєкту

Завершальний етапом формування цілісної візуальної системи проєкту дозволяє оцінити її функціональність, адаптивність та ефективність у реальному середовищі. Розроблена айдентика, що включає логотип, ілюстративну серію, колірну палітру та типографіку, була інтегрована у низку візуальних носіїв, зокрема друковану продукцію: зін, книгу, постери та інші формати, що передбачають тиражування ілюстрацій. Щоб фірмовий стиль надихав, подобався аудиторії, потрібно розробити його з урахуванням психології дизайну і маркетингу. Фірмовий стиль містить наступні візуальні складові: логотип, колір, шрифти, інфографіку, маскот, слоган, пакування тощо. Такий підхід відповідає сучасним принципам створення фірмового стилю, де важливу роль відіграє здатність елементів системи адаптуватися до різних форматів без втрати цілісності [32].

Особливістю проєкту є багатофункціональність ілюстрацій, які можуть використовуватися як у складі цілісного видання, так і як самостійні візуальні одиниці. Це дозволяє варіювати способи подачі матеріалу та створювати різні формати продукції – від авторського зіну до серії друкованих артефактів. Тут логотип виконує роль об'єднувального елемента, що забезпечує впізнаваність та цілісність візуальної комунікації. Ознаки якісного логотипа: унікальність, логотип взагалі не повинен нагадувати про діяльність бренду, а лише відрізнити його і запам'ятовуватися; зрозумілість, врахувати психологію кольору та символів; впізнаваність, унікальний логотип буде впізнаваним завжди; доречність, логотип повинен враховувати цільову аудиторію компанії і типову стилістику [12].

Для демонстрації можливостей застосування айдентики було розроблено серію мокапів, які відображають використання логотипа та ілюстрацій у різних форматах (Додаток Г). Мокапи дозволяють візуалізувати проєкт у наближеному до реальності вигляді, демонструючи взаємодію графічних елементів із матеріальним носієм, а також підсилюють сприйняття дизайнерського рішення. У процесі їх створення враховувалися принципи композиції, масштабування та візуальної ієрархії, що забезпечує гармонійне розміщення елементів на площині.

Окрім цього, використання мокапів дає змогу оцінити, як айдентика функціонує в різних контекстах – від компактних друкованих форматів до більш масштабних носіїв, що передбачають інше співвідношення елементів і зміну акцентів – наприклад, на рекламних афішах (рис. 3.5).

Рис. 3.5. Афіша для рекламної кампанії

Важливим аспектом є перевірка читабельності логотипа, збереження виразності ілюстрацій та узгодженість колірних рішень у різних умовах відтворення. Завдяки цьому виявляються можливі варіації використання елементів айдентики, що дозволяє забезпечити її гнучкість і універсальність. Мокапи також виконують презентаційну функцію, оскільки сприяють більш цілісному сприйняттю проєкту, наближаючи його до реального дизайнерського продукту та підкреслюючи практичну цінність розроблених рішень.

Рис. 3.5. Мокап видання «Мої-Твої Міфи»

Фінальним етапом стала розробка презентації проєкту, яка узагальнює всі складові айдентики та демонструє логіку її формування (Додаток Д). Презентація включає візуалізацію ілюстративної серії, аналіз кольорової палітри, приклади використання логотипа, а також підбір шрифтових рішень. Для заголовків було використано шрифт KALINKA MALINKA (авторка Тетяна Ляшенко, 2015), який завдяки своїй декоративності та стилізації підсилює зв'язок із національною культурою та візуальною традицією. Основний текст подано шрифтом Baskerville regular, що забезпечує зручність читання та врівноважує загальну композицію, створюючи контраст між декоративністю та функціональністю [6].

Використання типографіки у поєднанні з ілюстративними та графічними елементами (рис. 3.6) формує цілісне візуальне середовище, де кожен компонент підпорядкований загальній концепції. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям дизайну, де айдентика розглядається як комплексна система, здатна ефективно комунікувати з аудиторією через різні канали [14].

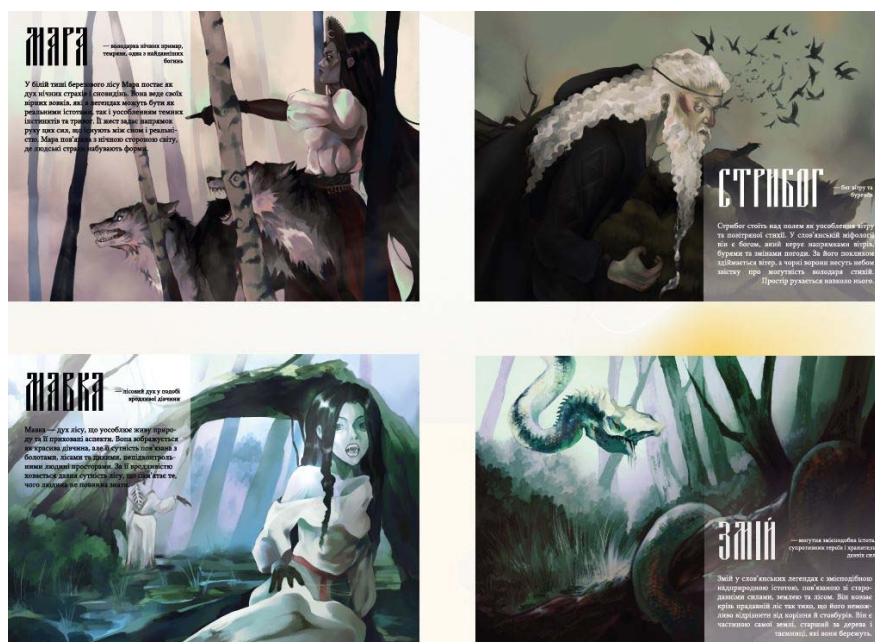

Рис. 3.6. Ілюстрації й текст: Мара, Стрибог, Мавка, Змій

З огляду на цільову аудиторію, розроблена айдентика орієнтована на зацікавлених у сучасній українській культурі, ілюстрації та візуальному мистецтві, зокрема молодь, студентів творчих спеціальностей, поціновувачів авторської графіки, а також аудиторію, що цікавиться міфологією та переосмисленням традиційних образів. Водночас завдяки багатofункціональності ілюстрацій

і гнучкості візуальної системи проєкт може бути цікавим і ширшому колу глядачів – від відвідувачів мистецьких подій до споживачів друкованої продукції, такої як зін, артбук чи ілюстроване видання. Це дозволяє розглядати проєкт не лише як художній, а й як комунікаційний продукт, спрямований на формування інтересу до української міфологічної спадщини.

Застосування айдентики на носіях та її презентація підтверджують цілісність і продуманість розробленого проєкту, демонструючи його готовність до подальшого використання у сфері сучасного графічного дизайну та культурної комунікації. Візуалізація проєкту через мокапи та презентаційні матеріали дозволяє оцінити не лише естетичні якості, а й функціональність запропонованих рішень у реальному середовищі. Таким чином, проєкт набуває завершеного вигляду як система, що поєднує художню виразність, концептуальну глибину та практичну придатність до використання в різних форматах і контекстах.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі здійснено практичну реалізацію серії книжкових ілюстрацій за мотивами українських міфів та легенд, а також розроблено систему візуальної айдентики, яка забезпечує цілісність та впізнаваність проєкту.

У підрозділі 3.1 розроблено серію авторських ілюстрацій, присвячених персонажам української міфології. Сформовано єдину художню стилістику, визначено характер композиційних рішень, кольорову систему та особливості візуалізації персонажів. Під час створення образів враховано фольклорні джерела, міфологічні характеристики персонажів та сучасні тенденції цифрової ілюстрації. Це дозволило поєднати традиційний зміст української міфології з актуальними художніми засобами та сформувати цілісну серію взаємопов'язаних візуальних образів.

У підрозділі 3.2 розроблено логотип та елементи фірмового стилю проєкту. Створено систему візуальної ідентифікації, що підтримує загальну концепцію серії ілюстрацій та забезпечує її впізнаваність у різних форматах використання. Визначено принципи застосування логотипа, колірної палітри, шрифтових рішень

і допоміжних графічних елементів. Розроблена айдентика сприяє формуванню єдиного візуального образу проекту та підсилює його комунікативний потенціал.

У підрозділі 3.3 продемонстровано практичне застосування створеної візуальної системи шляхом розробки серії мокапів і презентаційних матеріалів. Показано можливості адаптації ілюстрацій та елементів айдентики до друкованих і цифрових носіїв, зокрема постерів, поліграфічної продукції, сувенірних матеріалів і цифрових платформ. Виконана візуалізація підтвердила функціональність та універсальність розроблених дизайнерських рішень, а також їхню здатність ефективно працювати в різних комунікаційних середовищах.

У результаті практичного проектування створено цілісну візуальну систему, яка поєднує серію авторських ілюстрацій та елементи айдентики в межах єдиної художньої концепції. Реалізований проєкт демонструє можливості сучасної цифрової ілюстрації у переосмисленні української міфологічної спадщини та підтверджує доцільність використання національних культурних образів у сучасному графічному дизайні.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено комплексне дослідження української міфології як джерела формування сучасної візуальної образності та розроблено серію книжкових ілюстрацій за мотивами українських міфів і легенд. Актуальність обраної теми зумовлена зростанням інтересу до національної культурної спадщини, необхідністю популяризації української міфології та потребою створення якісного візуального контенту, здатного репрезентувати українську культуру як в Україні, так і за її межами.

1. У ході дослідження встановлено, що українська міфологія є важливим складником національної культурної пам'яті та містить розвинену систему архетипів, символів і персонажів, які протягом століть формували світоглядні уявлення українців. Виявлено, що ключові міфологічні образи (як-от Мавка, Відьма, Русалка, Змій та ін.) продовжують активно трансформуватися в сучасному мистецтві, дизайні, літературі, кінематографі та цифрових медіа. Це підтверджує можливість їхнього подальшого використання як актуального джерела художньої творчості та візуальної комунікації.

2. Досліджено особливості художньої інтерпретації міфологічних сюжетів в історичному розвитку та в сучасній ілюстрації. Визначено, що ілюстрація виступає не лише засобом візуалізації текстового матеріалу, а й самостійним інструментом інтерпретації міфу, який дозволяє переосмислювати традиційні образи відповідно до культурних потреб сучасності. Проаналізовано роль композиції, колористики, стилізації та символічних елементів у процесі створення художнього образу та формування емоційного зв'язку між твором і глядачем.

Розглянуто українські та зарубіжні підходи до ілюстрування міфологічних сюжетів. Встановлено, що українські художники здебільшого орієнтуються на збереження етнокультурної автентичності, використання фольклорних мотивів та національної символіки, тоді як зарубіжні митці часто тяжіють до універсалізації образів і фентезійної інтерпретації міфологічного матеріалу. Проведене порівняння дозволило визначити найбільш ефективні художні прийоми, які сприяють створенню виразних і сучасних образів міфологічних персонажів.

3. Проаналізовано новітні тенденції розвитку міфологічної ілюстрації. Виявлено зростання ролі цифрового живопису, декоративної стилізації, авторського переосмислення традиційних сюжетів, використання елементів етнодизайну та впровадження сучасних цифрових технологій у творчий процес. Встановлено, що сучасна міфологічна ілюстрація дедалі частіше функціонує як складова комплексних візуальних систем, які можуть використовуватися не лише у книговидаванні, а й у сфері брендингу, анімації, цифрових медіа та культурних проєктів.

4. На основі проведеного дослідження сформовано художню концепцію проєкту, яка передбачає поєднання української міфологічної традиції із сучасними засобами цифрової графіки. Визначено цільову аудиторію проєкту, сформовано стилістичні принципи, композиційні підходи й систему майбутньої серії ілюстрацій. Особливу увагу приділено створенню цілісної візуальної мови, здатної забезпечити впізнаваність персонажів та єдність усіх елементів проєкту.

5. У практичній частині роботи розроблено серію авторських ілюстрацій, присвячених персонажам української міфології. У процесі роботи створено ескізні пошуки, визначено характерні візуальні ознаки персонажів, колірну палітру, опрацьовано композиційні рішення та сформовано єдину художню стилістику серії. Кожна ілюстрація базується на поєднанні історико-фольклорних джерел із сучасним авторським баченням, що дозволило зберегти зв'язок із традицією та водночас надати образам актуального звучання.

6. Розроблено систему візуальної айдентики, яка включає логотип, допоміжні графічні елементи та принципи використання ілюстрацій у різних форматах візуальної комунікації. Створено серію мокапів і презентаційних матеріалів, які демонструють можливості практичного застосування розробленої візуальної системи в друкованому та цифровому середовищі. Це дозволило перевірити ефективність обраних дизайнерських рішень та їхню адаптивність до різних носіїв.

У результаті виконання роботи досягнуто поставленої мети та виконано всі визначені завдання дослідження. Проведений аналіз української міфології,

сучасних підходів до її візуалізації та тенденцій розвитку книжкової ілюстрації став основою для створення авторського дизайн-проєкту. Отримані результати підтверджують, що українська міфологія є перспективним джерелом для формування сучасної візуальної культури та створення конкурентоспроможних дизайнерських продуктів, здатних популяризувати національну культурну спадщину серед широкої аудиторії.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання розробленого проєкту у видавничій діяльності, культурно-освітніх ініціативах, музейних і виставкових проєктах, сфері графічного дизайну та візуальних комунікацій. Матеріали дослідження можуть бути корисними для дизайнерів, ілюстраторів, студентів мистецьких спеціальностей і дослідників сучасної візуальної культури. Перспективи подальшого розвитку проєкту пов'язані зі створенням повноцінного ілюстрованого видання або артбуку, розширенням серії персонажів української міфології, а також адаптацією розробленої візуальної системи до цифрових платформ, мультимедійних проєктів та інтерактивних культурних продуктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балтазюк І. Роль архетипів у збереженні національної культурної традиції. *International Scientific Journal «ЛОГОΣ. Online»*. 2020. № 8. URL : <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/4155> (дата звернення: 15.03.2026).
2. Войтович В. М. Українська міфологія. Київ: Либідь, 2002. 662 с.
3. Гальчинська О., Павленко А., Улік К., Денисова Є.. Художні образи української витинанки як джерело натхнення в графічному дизайні. *Актуальні проблеми сучасного дизайну : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ, 27 квітня 2022 року. В 2-х т. Т. 2. Київ : КНУТД, 2022. С. 50–53. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/21087>
4. Гоцалюк А. А. Календарно-обрядове свято як духовний феномен української культури. *Культура і сучасність*. 2015. № 1. С. 28–33. URL : <https://journals.uran.ua/kis/article/view/147688> (дата звернення: 15.03.2026).
5. Демків А. ; наук. кер. Ю. Денисенко ; рец. А. Дубрівна. Сторітелінг як засіб виразності в ілюстрації графічного дизайну : дипломна магістерська робота за спеціальністю 022 Дизайн. Київ : КНУТД, 2021. 151 с. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/19423>
6. Дороніна С. ; наук. кер. А. П. Дубрівна ; рец. О. Колісник. Український шрифт: витоки, етапи формування та перспективи розвитку : дипломна магістерська робота за спеціальністю 022 Дизайн. Київ : КНУТД, 2021. 110 с. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/13416>
7. Дружук І. «Мотанка» збирає на дрони. *Укрінформ*. 06.05.2023. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3704613-motanka-zbirae-na-droni.html> (дата звернення: 08.04.2026).
8. Єжова О. В. , М. Самсонідзе, В. Панаріна. Застосування кольору в дизайні для соціальних ініціатив: створення емоційних зв'язків з аудиторією. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 78, Т. 1. С. 110–115. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/27805>

9. Калініченко О. Ю. Функції кольору в рекламній продукції. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVI Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів (27–28 квітня 2017 р., Київ). Київ : КНУТД, 2017. Т. 1. С. 550–551. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/9296>

10. Кемпбелл Дж. *Тисячоликий герой*. Львів : Terra Incognita, 2020. 416 с.

11. Коваленко М. О. Ілюстрації як форма художнього вираження: дослідження впливу ілюстрацій на емоційне сприйняття літературного твору. *Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук* : матеріали II Міжнародної наукової конференції, м. Дніпро, 17 березня 2023 року. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2023. С. 257–259. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/25202>

12. Коваленко М. О. Логотип у графічному дизайні. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів 18–19 квітня 2019 р., Київ). Київ: КНУТД, 2019. Т. 1. С. 492–493. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/13414>

13. Ковтун Н. М. Архетип. Велика українська енциклопедія. URL : [https://vue.gov.ua/Архетип_\(Н._М._Ковтун\)](https://vue.gov.ua/Архетип_(Н._М._Ковтун)) (дата звернення: 15.05.2026).

14. Колісник О. В., Голуб О. І., Оганесян С. В.. Особливості презентації культурних кодів у фірмовому стилі українських брендів. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 27 квітня 2023 року. У 2-х т. Т. 2. Київ : КНУТД, 2023. С. 69–72. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/24705>

15. Коли гримлять гармати, музи не мовчать. Владислав Христенко. *Харківський художній музей*. URL : <https://artmuseum.kh.ua/vistavki/onlajn-vistavki/koli-grimlyat-garmati-muzi-ne-movchat-vladislav-xristenko.html> (дата звернення: 08.04.2026).

16. Корніх М. С. Українська книжкова ілюстрація в контексті розвитку графічного дизайну : магістерська робота. Кривий Ріг : Криворізький державний педагогічний університет, 2021. 88 с. URL : <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5671> (дата звернення: 28.03.2026).

17. Косів В. М. Українська ідентичність у графічному дизайні 1945–1989 років. Київ : Родовід, 2019. 480 с.
18. Кошка А., Здор О., Лихолат О. Ілюстрована книга в українському культурному просторі: між традицією та сучасністю (на прикладі авторського дизайну до твору Івана Франка). *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2025. Вип. 3. С. 60–69. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2025.3.8>
19. Куценко А., Тимченко Є.. Колір в графічному дизайні як спосіб впливу на споживача. *Актуальні проблеми сучасного дизайну : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 27 квітня 2023 року. У 2-х т. Т. 2*. Київ: КНУТД, 2023. С. 85–88. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/24709>
20. Лагутенко О. А. Українська графіка першої третини XX ст. : монографія. Київ : Грані-Т, 2006. 240 с. URL : <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000021532> (дата звернення: 28.03.2026).
21. Лагутенко О., Платонова, К. Ілюстрації до «Лісової пісні» Лесі Українки в українській книжковій графіці другої половини XX століття. *Вісник Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури*. 2024. Вип. 1. С. 56–61. DOI: <https://doi.org/10.32782/naoma-bulletin-2024-1-8>
22. Ліміна П. Професія: художник. Книга про Сергія Якутовича. Видавництво Артбук, 2018. 192 с.
23. «Мавка. Лісова пісня» у світовому прокаті: продюсерка про успіх мультфільму, сиквел і критику. *Суспільне Культура*. 10.04.2023. URL : <https://suspilne.media/culture/438489-mavka-lisova-pisna-u-svitovomu-prokati-produserka-pro-uspah-multfilmu-sikvel-i-kritiku/> (дата звернення: 29.02.2026).
24. Мазніченко О. В., Рижова О., Шевчук І.. Діалог культур у дизайні. *Актуальні проблеми сучасного дизайну : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 27 квітня 2023 року. У 2-х т. Т. 2*. Київ : КНУТД, 2023. С. 93–95. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/24711>
25. Малишева М. Ю., Сапфірова Н. М.. Розробка двовимірної графіки відеоігор: особливості вибору кольорів і психологічні аспекти впливу на гравця.

Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості : матеріали IV Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 17 листопада 2023 року. Т. 1. Київ : КНУТД, 2023. С. 72–78. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/25934>

26. Мальовій. Український бестіарій. URL : <https://malopus.com.ua/-artbooks/artbuk-ukrayinskij-bestiarij/> (дата звернення: 12.03.2026).

27. Матвійчук Л. О. Книжкова ілюстрація XXI століття: від традицій до сучасності. *Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук* : матеріали II Міжнародної наукової конференції, м. Дніпро, 17 березня 2023 року. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2023. С. 260–261. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/25172>

28. Мельник О. Я., Штець Я. В.. Українські народні мотиви: практика застосування у дитячій книжковій ілюстрації XX ст. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2022. № 1 (2022). С. 85–89. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2022.257455>

29. Михайлюк О., Гула Є. П., Гальчинська О., Бризгунова М.. Українські фольклорні мотиви в книжковій ілюстрації. Актуальні проблеми сучасного дизайну : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 25 квітня 2024 року. У 3-х т. Т. 2. Київ : КНУТД, 2024. С. 320–323. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/28449>

30. Моторна Т. Г. ; наук. кер. О. В. Єжова ; ред. К. Л. Пашкевич. Розробка дизайн-проєкту книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика» : кваліфікаційна робота здобувача освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 022 Дизайн. Київ : КНУТД, 2024. 71 с. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/27017>

31. Мулкохайнен В. А. Дизайн книги у контексті української проєктної культури 1950-х – 2020-х років : дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.07 Дизайн : захист 30.08.2024 ; КНУТД. Київ, 2024. 579 с. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/27042>

32. Мусієнко В., Шкурлей М., Михайлюк О., Гальчинська О., Петрова І. Особливості розробки фірмового стилю. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* :

збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 27 квітня 2023 року. У 2-х т. Т. 2. Київ : КНУТД, 2023. С. 96–99. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/24712>

33. Нарбут Г. І. *Українська абетка*. Київ : Дніпро, 1990. 64 с.

34. Недзельська Т. О., Колісник О. В.. Мальопис як власний вид української культури. *Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості* : матеріали IV Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 17 листопада 2023 року. Т. 1. Київ : КНУТД, 2023. С. 91–96. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/26553>

35. Оганесян С. В. Знак і символ у візуальній ідентифікації бренду : дис. д-ра філософії : 022 Дизайн ; галузь знань 02. Культура і мистецтво : захист 26.08.23; КНУТД, Київ, 2023. 240 с. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/23943>

36. Оганесян С. В., Колісник О. В.. Знаково-символічні засоби візуальної ідентифікації бренду : монографія. Київ : КНУТД, 2024. 212 с. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/25973>

37. Омельченко О. «Хтіли здобути сірих волів, щоб везли, за старим українським звичаєм, його труну, – але не знайшли». *Gazeta.ua*. 19.05.2015. URL : https://gazeta.ua/articles/history-journal/_htili-zdobuti-sirih-voliv-schob-vezli-za-starim-ukrayinskim-zvichayem-jogo-trunu-ale-ne-znajshli/626948 (дата звернення: 08.04.2026).

38. Павленко А., Пашукова С. Г., Пшінка Н. М.. Значення композиції в образотворчому мистецтві та її роль у прочитанні художнього. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (20 квітня 2018 р., м. Київ) : у 2-х т. Київ : КНУТД, 2018. Т. 1. С. 98–101. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/10021>

39. Пастушенко Г. В. Художньо-експресивні засоби при розробці ігрового персонажу. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі* : тези доповідей XVII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів (26–27 квітня 2018 р., Київ). Київ : КНУТД, 2018. Т. 1. С. 507–508. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/11644>

40.Полякова М. Українське мистецтво 2022–2023 років: рефлексії російсько-української війни. *Мистецтво в обороні*: Колективна монографія Нац. акад. мистец. України / НАМ України; Ін-т пробл. сучас. мистец. НАМ України; Ін-т культурології НАМ України. Київ: Фенікс, 2024. С. 61–84. URL : <https://publish.mari.kyiv.ua/catalog/book/779> (дата звернення: 13.03.2026).

41.Рубаняк В. Закарпатська міфологія на картах таро: як художниця з Ужгорода популяризує український фольклор закордоном. *Zaholovok.com.ua*. 22.05.2025. URL : <https://zaholovok.com.ua/longread/zakarpatska-mifolohiya-na-kartakh-taro-yak-khudozhnytsya-z-uzhhoroda-populyaryzuye> (дата звернення: 29.02.2026).

42.Сапфірова Н. М., Малишева М. Ю. Роль естетичних та функціональних особливостей в дизайні 2D графіки відеоігор. *Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації* : тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 6 жовтня 2023 року / ред. О. В. Ольшанська. Київ : КНУТД, 2023. С. 197–198. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/25934>

43.Скляренко Н., Пекна М. Сучасні тенденції у дизайні української книжкової ілюстрації. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : збірник матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квітня 2024 р. Т. 2. Київ : КНУТД, 2024. С. 365–368. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/28469> (дата звернення: 21.04.2026).

44.Слітюк О. О., Лунько А. Д., Скляренко В. О., Лаврусенко С. П. Адаптація міфологічних образів українського фольклору в композиції творів мистецтва та дизайну в контексті історичного розвитку. *Теорія та практика дизайну. Культура і мистецтво*. 2025. Вип. 2 (36). С. 398–405. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.36.39>

45.Слюжинська Е. О. ; наук. кер. Пашкевич К. Л.. Розробка коміксів на основі персонажів казок : кваліфікаційна робота здобувача освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 022 Дизайн. Київ : КНУТД, 2021. 72 с. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/18547>

46. Солом'яна А., Чемерис Г. Українська міфологія в сучасному артбуці: порівняльний аналіз, запити аудиторії та принципи дизайну. *Теорія та практика дизайну. Культура і мистецтво*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/93-2-24>

47. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія / упоряд., прим., біогр. нариси: А. П. Пономарьов, Т. В. Косміна, О. О. Боряк ; вступ. ст. А. П. Пономарьов. 2-ге вид. Київ: Либідь, 1992. 637, [1] с. (Пам'ятки історичної думки України). URL : https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001740 (дата звернення: 12.03.2026).

48. У Рівному відкрили виставку міфологічних картин «Дивосвіт» художниці Оксани Петровської. *Район.Культура*. 17.04.2024. URL : <https://kultura.rayon.in.ua/news/697261-u-rivnomu-vidkrili-vistavku-mifologichnikh-kartin-divosvit-khudozhnitsi-oksani-petrovskoi> (дата звернення: 29.02.2026).

49. Чарівні істоти українського міфу. Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Чарівні_істоти_українського_міфу (дата звернення: 13.03.2026).

50. Челакова О. Феномен вистави «Конотопська відьма». *Кіно-Темп*. 2024. № 1. С. 29–31. URL : <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/006876f2-1671-4591-aab6-28a0baf461c2/content> (дата звернення: 11.02.2026).

51. Якутович Г. Чаклунка. 1990. *WikiArt*. URL : <https://www.wikiart.org/uk/georgiy-yakutovich/chaklunka-1990> (дата звернення: 08.04.2026).

52. Burgess A. One Artist's Mission to Illustrate All the World's Mythical Beasts. *Atlas Obscura*. 2018. 21 Feb. URL : <https://www.atlasobscura.com/articles/-/mythological-beasts-illustrations> (date of access: 08.04.2026).

53. dark_academia_ua. Владислав Єрко – ілюстрації до книги «Казки Туманного Альбіону». *Instagram*. 02.03.2025. URL : <https://www.instagram.com/p/DGsOTtXtf36/> (дата звернення: 09.04.2026).

54. Donnelly P. Celtic Myths & Legends – Book Illustration. *Peter Donnelly*. 2014. URL : <https://donnellyillustration.com/celtic-myths-legends-book-illustration> (date of access: 08.04.2026).

55. Dubrivna A., Zavorodnia A., Sidney-Judah Alordey Jr., Basanets O. Modern aspects of Ukrainian poster. *Актуальні проблеми сучасного дизайну : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 27 квітня 2022 року. В 2-х т. Т. 2. Київ : КНУТД, 2022. С. 23–25.* URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/21080>

56. Heller S., Chwast S. Illustration: A Visual History. New York : Abrams, 2008. 272 с.

57. Kostina A., O. Maznichenko. The influence of culture and art in the design of a cartoon character. Розвиток наукової думки постіндустріального суспільства: сучасний дискурс : матеріали III Міжнародної наукової конференції, м. Львів, 28 квітня 2023 року. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2023. С. 187–189. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/25203>

58. krishovsky_graphics. «Вистоїмо». *Instagram*. 11.09.2022. URL : <https://www.instagram.com/p/CiW4u5JNtCA/> (дата звернення: 08.04.2026).

59. Male A. Illustration: A Theoretical and Contextual Perspective. London : Bloomsbury, 2017. 232 с.

60. Manuylyk Kh. Mythology character illustration (Цифрові ілюстрації українських міфологічних персонажів). *Behance*. 2023. URI : https://www.behance.net/manuylyk_khrystyna (дата звернення: 27.03.2026).

61. Mizuki S. Yokai: The Art of Shigeru Mizuki. *Drawn and Quarterly*. <https://drawnandquarterly.com/books/yokai-the-art-of-shigeru-mizuki/> (date of access: 18.03.2026).

62. Nerozna M., Ie. Gula, M. Rudenko, O. Maznichenko, O. Basanec, V. Prusak. Cultural domain in development and validation of tests on arts to assess the skills of student graphic. *WSEAS Transactions on Environment and Development*. 2022. P. 1–9. URL : <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/25200>

63.olya_haydamaka. *Instagram*. URL : <https://haydamaka.com/en> (дата звернення: 15.03.2026).

64.oselya_schastya. «Образ Мавки у цій роботі...» *Instagram*. Травень, 2026. URL : <https://www.instagram.com/p/DXq--gkDCrJ/> (дата звернення: 19.05.2026).

65.Tukoni (@tukoni_tribe) *Instagram*. URL : https://www.instagram.com/-tukoni_tribe/ (дата звернення: 08.03.2026).

Додаток А

Апробація результатів роботи

Диплом про участь в III Міжнародному українсько-канадському конкурсі мистецтв «Шлях» від «Динаміка успіху» (<https://dynamikauspihu.com/>).

Сертифікат про участь у VIII Міжнародній науково-практичній конференції
«Актуальні проблеми сучасного дизайну» (2026)

СЕРТИФІКАТ

УЧАСНИКА

ЯНА КИРСЕНКО

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОГО
ДИЗАЙНУ

9 КВІТНЯ 2026 РОКУ

В.О. РЕКТОРА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ТЕХНОЛОГІЙ
ТА ДИЗАЙНУ

ТАЛЯТ БЄЛЯЛОВ

Тези: «Візуальна репрезентація українських міфів засобами сучасної цифрової ілюстрації»

VIII Міжнародна науково-практична конференція
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ»
Київ, КНУТД, 09 квітня 2026 р.

УДК 7.012: 741.6 (477)

ВІЗУАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ МІФІВ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОЇ ЦИФРОВОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ

ПОЛЯКОВА Марина^{1,2}, КИРСЕНКО Яна²

¹Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України, Київ, Україна

²Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
capibara73@gmail.com; yanakirsenko@gmail.com

У роботі досліджено особливості візуальної репрезентації українських міфів засобами сучасної цифрової ілюстрації. Визначено принципи інтерпретації традиційних образів, стилізації міфологічних персонажів. На конкретних прикладах розглянуто підходи до організації композиції та символіки колірної палітри. Показано, як цифрова ілюстрація ефективно актуалізує культурну спадщину та формує емоційний зв'язок із сучасною аудиторією.

Ключові слова: графічний дизайн, українська міфологія, українська культура, ілюстрація, традиція і сучасність.

ВСТУП

У сучасній українській візуальній культурі такий напрям, як цифрова ілюстрація, стрімко розвивається. Водночас помітною тенденцією є звернення українських митців до національної міфології, що стало особливо впливовим після 2014 року, коли актуалізувалося значення української спадщини, у тому числі фольклору. До прикладу, популярними стали образи Мавки, берегинь, козаків-характерників та інших персонажів. Відтак цифрова ілюстрація відіграє важливу роль у збереженні та популяризації національної спадщини, фольклору, міфів тощо. Візуальна репрезентація українських міфів та легенд є не лише художнім осмисленням фольклорних образів, а й засобом формування культурної ідентичності через сучасні графічні інструменти. Ілюстрація виконує комунікативну та емоційно-образну функції, передаючи зміст міфологічних сюжетів через композицію, колір і стилізацію. Актуальність дослідження полягає у необхідності подальшого переосмислення традиційних образів засобами сучасної цифрової графіки.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета роботи полягає в аналізуванні особливостей міфологічних образів, їхньої символіки та візуальної інтерпретації в сучасному графічному середовищі, визначенні оригінальних композиційних, стилістичних і колористичних рішень.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

У процесі дослідження встановлено, що візуальна репрезентація українських міфів засобами сучасної цифрової ілюстрації потребує поєднання глибокого аналізу фольклорних джерел з актуальними графічними підходами.

Міфологічні образи мають складну символіку та архетипний характер, що зумовлює необхідність їх осмисленої стилізації та адаптації до сучасного візуального середовища, книжкової графіки, брендингу тощо. При цьому дослідники виділяють такі основні типи стилістичної інтерпретації міфологічних героїв: архетипічний стиль – зі збереженням традиційної іконографії; наївно-фантазійний – із застосуванням «дитячих уявлень»; гротескний стиль – перебільшення, наближені до карикатурності; ретро-фольклор – імітація старовинних гравюр і малюнків; модерністський підхід – поєднання фольклору з абстракцією та новітніми техніками [1, с. 400].

Українська міфологія містить значну кількість виразних персонажів (лісовики, мавки, русалки, домовики та ін.), образи стихій та сакральні символи, які можуть стати основою для створення цілісної серії ілюстрацій [2]. Цікавим завданням для художників є поєднання вітальності фольклорних персонажів і традиційної національної колористики з актуальними тенденціями у цифровій графіці, українській та світовій. Сучасна цифрова ілюстрація тяжіє до узагальнених форм, експериментальної колористики та авторської інтерпретації традиційних мотивів [3].

Серед українських митців, які звертаються до міфологічної тематики, варто відзначити ілюстраторку і письменницю Оксану Булу, яка у серіях ілюстрацій до авторських проєктів розробляє образи лісових духів, міфічних істот та анімалістичних персонажів, які поєднують «європейськість» з алюзіями на український фольклор (рис. 1) [4]. Її візуальна мова характеризується м'якою атмосферною колористикою, увагою до природного середовища та психологічною виразністю персонажів, що формує емоційний зв'язок із глядачем і підсилює інтеркультурний контекст образів.

Рис.1. Ілюстрації. Авторка: Оксана Була. 2025 [6]

Порівняльний аналіз робіт сучасних ілюстраторів, які працюють із темою міфології та фольклору, показує, що «магнетична привабливість» архетипних і фольклорних образів формує наративи, звертається до колективного несвідомого та особливо впливає на аудиторію. [3, с. 406]. Візуальна мова таких проєктів часто поєднує мінімалістичну композицію з глибоким колористичним опрацюванням та увагою до фактурності, що сприяє емоційній залученості глядача.

Зокрема, ілюстраторка Христина Мануйлик у своїх роботах інтерпретує образи українських міфологічних персонажів (мавки, русалки, лісовики), поєднуючи декоративність, стилізовану пластику форм і стриману природну колірну гаму. Її твори демонструють синтез традиційної символіки з актуальними засобами цифрової графіки, що сприяє осучасненню фольклорних сюжетів (рис. 2) [6].

Рис.2. Українські міфологічні персонажі: Перелесник, Мавка, Купала.
 Авторка: Христина Мануйлик, 2023. [5]

Таким чином, цифрова ілюстрація виступає ефективним засобом актуалізації національних міфів у сучасному культурному просторі та сприяє формуванню нових форм їх візуального прочитання.

ВИСНОВКИ

Сучасна візуальна репрезентація українських міфів засобами цифрової ілюстрації поєднує традиційні символи та новітні графічні підходи, створюючи цілісну айдентику. Стилiзація міфологічних персонажів, використання символічно навантаженої колірної палітри та продуманих композиційних рішень сприяє формуванню емоційного зв'язку з аудиторією. Аналіз показав, що цифрова ілюстрація є ефективним інструментом трансформації традиційних образів у сучасному візуальному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Слітюк О. О., Луцько А. Д., Складенко В. О., Лаврусенко С. П. Адаптація міфологічних образів українського фольклору в композиції творів мистецтва та дизайну в контексті історичного розвитку. *Теорія та практика дизайну*. 2025. Вип. 2 (36). С. 398–405. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/31872>
2. Тиховська О. Етнопсихологічна специфіка образу повітрулі в українських казках та бувальщинах. *Народознавчі зошити*. 2021. № 5 (161). С. 1273–1283. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2021.05.1273>
3. Овчаренко А. В., Ларікова Л. А. Особливості архетипних образів в українській традиційній культурі та їх трансформація у

візуальному інтернет-контенті. *Культурологічний альманах*. 2024. Вип. 2. С. 402–407. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.2.50>

4. Bula Oksana. *Tukoni. Official website*. 2026. URI: <https://www.tukoni.com.ua/en>; https://www.instagram.com/tukoni_tribe/ (дата звернення: 03.03.2026).

5. Грицай А., Мельник О. Ідентифікація українських міфологічних образів у сучасному графічному дизайні. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: зб. мат-лів III Міжн. наук.-практ. конф., м. Київ, 22 квітня 2021 р. Т. 2. КНУТД, 2021. С. 34–36. URI: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/18095>

6. Manuylyk Kh. *Mythology character illustration* (Цифрові ілюстрації українських міфологічних персонажів). *Behance*. 2023. URI: https://www.behance.net/manuylyk_khrystyna (дата звернення: 27.02.2026).

POLIAKOVA M., KYRSENKO Y.
VISUAL REPRESENTATION OF UKRAINIAN MYTHS USING MODERN DIGITAL ILLUSTRATION

The paper examines the specific features of the visual representation of Ukrainian myths through the medium of contemporary digital illustration. It identifies the key principles underlying the interpretation of traditional imagery and the stylization of mythological characters. Through selected case studies, the research analyzes approaches to compositional organization and the symbolic construction of the color palette. The study demonstrates how digital illustration effectively reactivates cultural heritage and fosters an emotional connection with contemporary audiences.

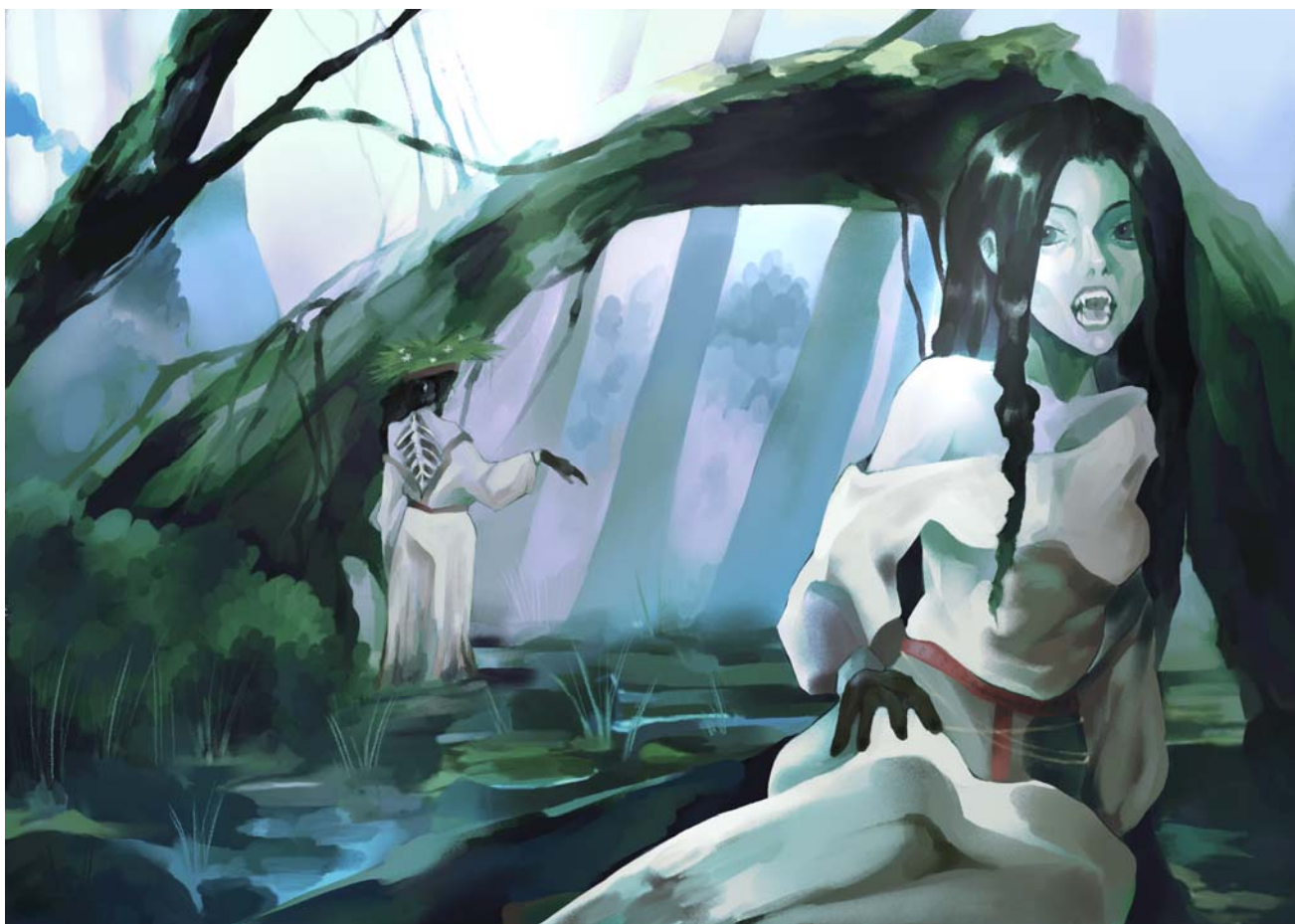
Keywords: *graphic design, Ukrainian mythology, Ukrainian culture, illustration, tradition and modernity.*

Додаток Б

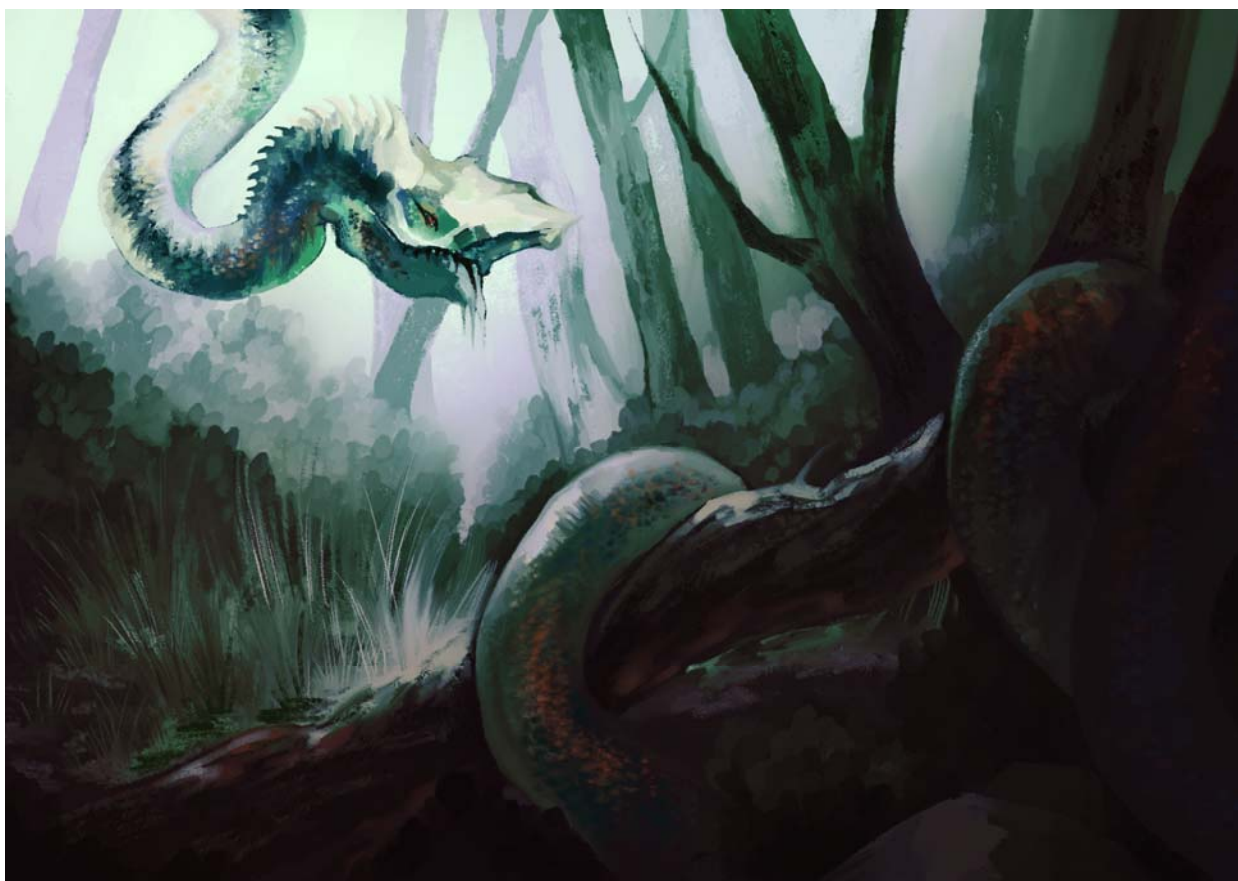
Ілюстрації персонажів. Жар-птиця, Мавка, Змій, Мара, Стрибог

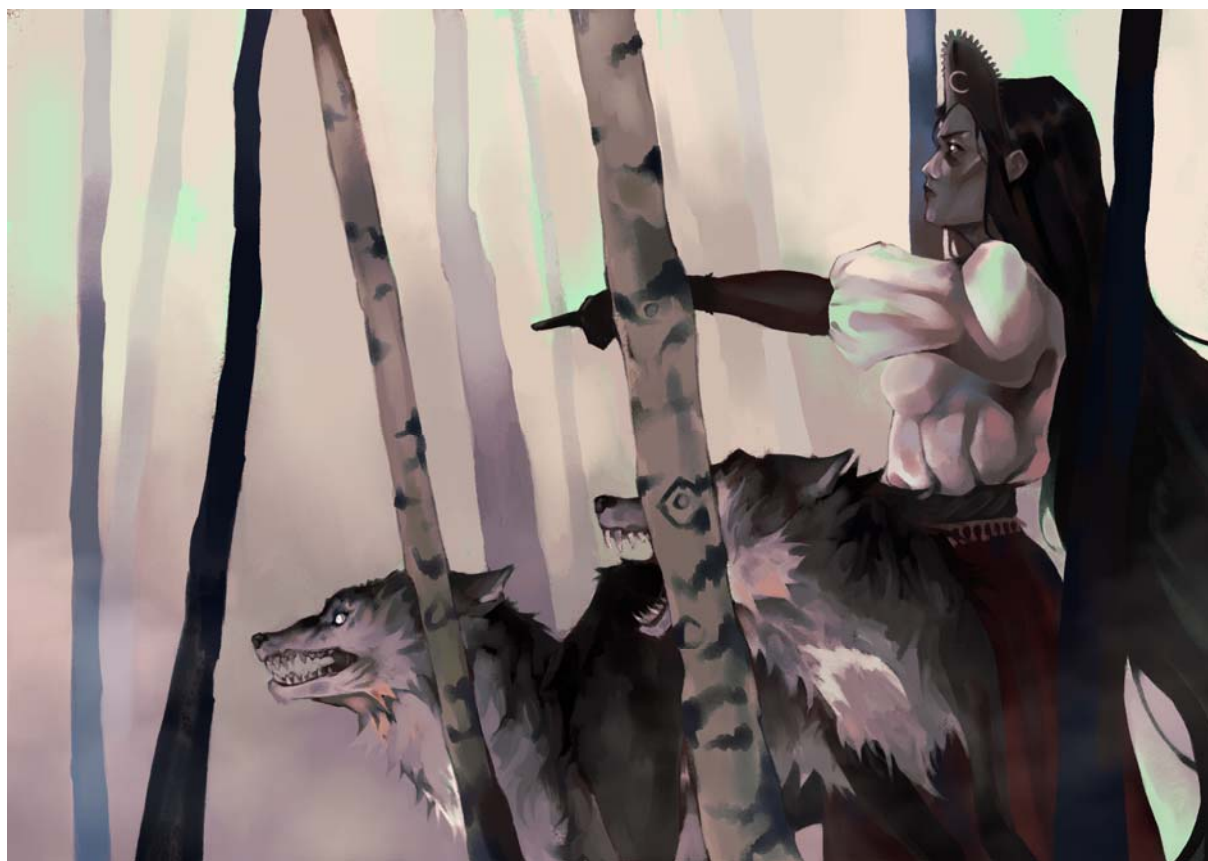
Жар-птиця

Мавка

Змій

Мара

Стрибог

Додаток В

Логотип

ЖОЇ-МВОЇ ЖІФН

ми відроджуємо казку

Додаток Г

Мокапи

Додаток Д

Презентація готового проєкту

Розробка серії книжкових ілюстрацій за мотивами українських міфів та легенд

Жар-птиця

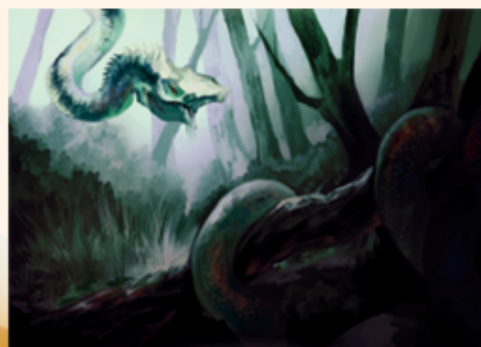
Мара

Стрибог

Мавка

Змій

Розробка серії книжкових ілюстрацій за мотивами українських міфів та легенд

	Hex E3DEDA RGB 227 222 218 CMYK 13 12 14 0
	Hex 557D7F RGB 85 125 127 CMYK 67 34 42 18
	Hex 2D4136 RGB 45 65 54 CMYK 76 49 67 58

	Hex 858978 RGB 133 137 120 CMYK 48 34 49 18
	Hex CBB7AC RGB 203 183 172 CMYK 21 27 29 4
	Hex DCB182 RGB 220 177 130 CMYK 14 32 52 3

	Hex 2D2829 RGB 45 40 41 CMYK 69 65 57 73
	Hex 3E7444 RGB 62 116 68 CMYK 77 32 83 19
	Hex 8A3A1D RGB 138 58 29 CMYK 30 80 92 34

Національний український університет східноєвропейської та київської
культури, мистецтва, архітектури та дизайну
Київський національний університет
Спеціалізація: ОД, Дизайн, унікальний освітній – програмний (Київський)
Національний університет східноєвропейської та київської культури, мистецтва, архітектури та дизайну
Парк «Київський» вулиця Мухоморова, д. 4/2